

Pilot domeincompetenties HBO-monitor 2007

Citation for published version (APA):

Allen, J. P., & Ramaekers, G. W. M. (2008). *Pilot domeincompetenties HBO-monitor 2007*. ROA. ROA Technical Reports No. 004 <https://doi.org/10.26481/umarot.2008004>

Document status and date:

Published: 01/01/2008

DOI:

[10.26481/umarot.2008004](https://doi.org/10.26481/umarot.2008004)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Pilot domeincompetenties HBO-Monitor 2007

Jim Allen
Ger Ramaekers

ROA-TR-2008/4
december 2008

**Researchcentrum voor
Onderwijs en Arbeidsmarkt**
Postbus 616
6200 MD Maastricht

E-mail: secretary@roa.unimaas.nl
Internet: <http://www.roa.unimaas.nl>

Universiteit Maastricht
Faculteit der Economische Wetenschappen en Bedrijfskunde

ISBN 978-90-5321-468-8

Sec08.139

Inhoud

	Bladzijde
1 Inleiding	1
2 Analyse van domeincompetenties	4
2.1 Gemiddelde scores en spreiding	4
2.2 Algemene versus domeinspecifieke formulering van vakkennis	11
2.3 Voorspellende validiteit	12
2.4 Item non-respons	20
3 Samenvatting en conclusie	21
4 Appendix 1: Steekproeflijst domeincompetenties HBO-Monitor 2007	24
5 Appendix 2: Standaard competentie-instrument HBO-Monitor 2007	29
6 Appendix 3: Beschrijvende tabellen van algemene competenties in de pilot	30
6.1 Vereist niveau in huidige functie van algemene competenties	30
6.2 Voorbereiding door hbo van algemene competenties	35
7 Appendix 4: Beschrijvende tabellen van domeincompetenties in de pilot	44
7.1 Economics	44
7.2 Commerce	53
7.3 Business Administration	70
7.4 Communications	97
7.5 Law	112
7.6 Information and Communication Technology	112

1 Inleiding

In 2006 is op verzoek van de HBO-raad aan een steekproef van afgestudeerden van de sector economie en het domein ICT een lijst met domeinspecifieke competenties voorgelegd. Dit ter vervanging van de lijst generieke competenties die sinds een aantal jaren voor de HBO-Monitor wordt gebruikt (zie: Appendix 2). De omvang van de steekproef in 2006 bedroeg 10%. Over de resultaten van de 2006 steekproef is aan de HBO-raad gerapporteerd in een notitie, getiteld *Resultaten 10% steekproef domeincompetenties HBO-Monitor 2006*.

Op verzoek van de HBO-raad is in meting 2007 de steekproef dusdanig uitgebreid om niet alleen verschillen tussen domeinen, maar ook verschillen tussen opleidingen zichtbaar te kunnen maken. Daarom is in de HBO-Monitor 2007 aan een 1/3 steekproef van afgestudeerden van de sector economie en het domein ICT opnieuw een lijst met (vereenvoudigd geformuleerde) domeinspecifieke competenties voorgelegd (zie: Appendix 1).

1.1.1 Bepaling steekproefomvang

Meting 2007 bevatte aanmeldingen voor 40 opleidingen in de sector heo en het domein ICT. Bij een aselechte steekproefomvang van 1/3 zouden van deze 40 opleidingen (uitgaande van een respons van 40%, een aandeel van betaald werkenden van 70% van de respondenten en rekening houdend met item-nonrespons):

- 16 opleidingen te klein zijn, ook als de domeinsteekproef 100% zou zijn;
- 15 opleidingen voldoende van omvang zijn (ten minste 20 respondenten);
- 9 opleidingen een probleem zijn. Bij een verhoging van de steekproefgrootte zou zich hier het probleem voordoen dat de itemrespons bij de reguliere competenties te klein zou worden om voor een opleiding landelijke cijfers te kunnen presenteren. Dit is een probleem bij de rapportage aan de scholen.

Kortom, een naar opleidingsgrootte gestratificeerde steekproef zou het probleem van de kleine aantallen niet oplossen. Daarom is gekozen voor een overall aselechte

steekproef van 1/3 om in ieder geval voor zoveel mogelijk grotere opleidingen voldoende aantallen te hebben (soms zelfs wellicht om verschillen tussen scholen binnen een opleiding zichtbaar te maken), en over hele profielen toch iets over domeincompetenties te kunnen zeggen (op basis van een naar opleiding representatieve steekproef). Daarbij komt het volgende. Indien de steekproef wat betreft de domeincompetenties niet aselekt getrokken was (maar de kleine opleidingen integraal meegenomen waren), zou dit hebben betekend dat de kleine opleidingen niet in de reguliere competentielijst zouden zijn vertegenwoordigd. Dit zou als gevolg hebben dat voor het heo en het domein ICT de resultaten m.b.t. de reguliere competentielijst niet representatief zouden zijn geweest.

Tabel 1.1 bevat een overzicht van de aantallen afgestudeerden per domein.

Tabel 1.1

Omvang van de steekproef

	Niet in steekproef		In steekproef		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
HEO Economics	619	13	262	15	881	14
HEO Commerce	803	17	379	22	1182	19
HEO Business Administration	1601	35	741	42	2342	37
HEO Communications	619	13	283	16	902	14
HEO Law	187	4	10	1	197	3
HEO Information and Communication Technology	799	17	69	4	868	14
Totaal	4628	100.0	1744	100.0	6372	100.0

Onderzoeksinstrument

Het domeinspecifieke instrument (zie: Appendix 1) bestaat uit een algemeen deel (gebaseerd op de Dublin-descriptoren) en een domeinspecifiek deel (overgenomen van de Informatiebank Domeincompetenties van de HBO-raad). Het domeinspecifieke deel kent 6 varianten voor achtereenvolgens de domeinen Economics, Commerce, Business Administration, Communications, Law en Information and Communication Technology.

Voor iedere competentie (zowel algemeen als domeinspecifiek) is aan de afgestudeerden gevraagd om aan te geven:

- (indien zij werken) het niveau dat vereist is in de huidige functie (op een 5-puntschaal van 1 = matig t/m 5 = uitmuntend)
- hoe goed de hbo-opleiding hen heeft voorbereid (op een 5-puntschaal met als antwoordmogelijkheden: volstrekt onvoldoende, onvoldoende, voldoende, goed, zeer goed)

De resultaten m.b.t. de kwaliteit van de voorbereiding door het hbo hebben betrekking op alle afgestudeerden in de steekproef, dus ook op degenen zonder betaald werk. De resultaten m.b.t. het vereiste niveau van de algemene competenties in Appendix 3 hebben betrekking op afgestudeerden die werkzaam zijn in functies op hbo-niveau, en de resultaten m.b.t. het vereiste niveau van de domeinspecifieke competenties in Appendix 4 hebben betrekking op afgestudeerden die in hun kerndomein werken, d.w.z. in een functie die qua vereist opleidingsniveau én vereiste opleidingsrichting aansluit bij de gevolgde hbo-opleiding. Opgemerkt zij dat het aantal afgestudeerden die de vragen m.b.t. het vereiste niveau hebben ingevuld duidelijk lager ligt dan bij de vragen m.b.t. de voorbereiding door het hbo. Dit komt omdat:

- sommige afgestudeerden geen betaald werk verrichten, bijvoorbeeld omdat zij verder onderwijs volgen (85% van de respondenten in de steekproef verricht betaald werk);
- of omdat zij onder hun opleidingsniveau en/of buiten hun opleidingsrichting werken (de volgende tabel geeft hiervan een beeld).

Tabel 1.2

Aansluiting opleiding-werk

Werk sluit aan op:	N	%
- opleidingsniveau + opleidingsrichting	805	57
- alleen opleidingsniveau	330	23
- alleen opleidingsrichting	117	8
- noch opleidingsniveau, noch opleidingsrichting	163	12
Totaal	1415	100,0

Het bovenstaande laat onverlet dat er ook een aantal afgestudeerden is dat de vragen m.b.t. de voorbereiding door het hbo ten onrechte niet heeft ingevuld (voor een analyse van de item non-respons wordt verwezen naar hoofdstuk 2).

2 Analyse van domeincompetenties

Dit hoofdstuk bevat een verslag van de analyse van het domeinspecifieke instrument in de 2007 steekproef. Om het verslag overzichtelijk te houden, wordt niet gerapporteerd op het niveau van de afzonderlijke items (dat zijn bij elkaar zo'n 40 tot 50 items), maar worden gemiddelden per domein (of zelfs alle domeinen samen) gepresenteerd. Bovendien zullen de domeingemiddelden over alle items naar verwachting minder grillig zijn dan de uitkomsten per item. Waar mogelijk en relevant worden de uitkomsten van de steekproef vergeleken met de uitkomsten volgens de reguliere hbo-vragenlijst. Voor de beschrijvende resultaten op het niveau van de afzonderlijke items wordt verwezen naar Appendix 3 (algemene competentie-items) en Appendix 4 (domeinspecifieke competentie-items).

2.1 Gemiddelde scores en spreiding

2.1.1 Gemiddelde scores

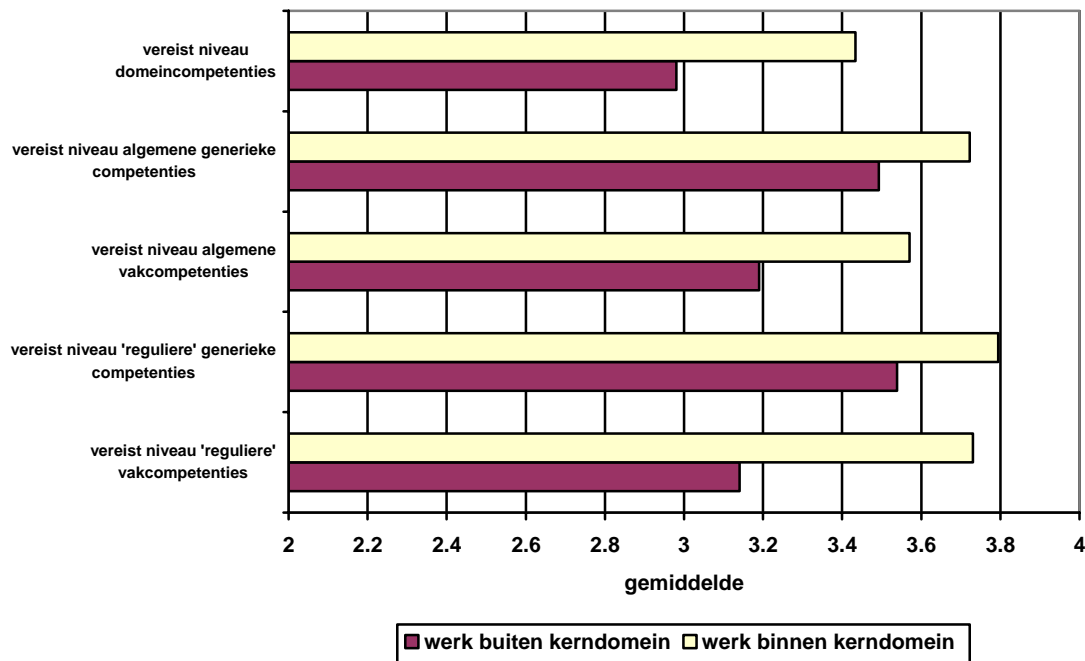
Gemiddelde scores vereist niveau van competenties

Om te beginnen worden de gemiddelde scores op het vereiste competentieniveau berekend. Figuur 2.1 bevat de gemiddelde score van werkende afgestudeerden op het vereiste niveau van algemene- en domeincompetenties over alle 6 domeinen samen¹, afgezet tegen de gemiddelde score van afgestudeerden in dezelfde domeinen die niet in de steekproef zaten (en die dus de reguliere hbo-vragenlijst hebben ingevuld).

1. Bij de domeincompetenties is dit dus voor ieder domein het gemiddelde niveau over alle items en over alle respondenten berekend.

Figuur 2.1

Gemiddelde score op vereist competentieniveau

Bij zowel de algemene competenties in de steekproeflijst als de items in de reguliere hbo-vragenlijst kan een onderscheid worden gemaakt tussen generieke items en items die toch vakspecifiek zijn (bijvoorbeeld omdat ze de formulering “in uw vakgebied” bevatten).

- Bij de algemene competenties in de nieuwe lijst (zie Appendix 1) zijn de eerste vier items vakspecifiek (*algemene vakcompetenties*), en de overige 5 items generiek (*algemene generieke competenties*).
- Bij de reguliere hbo-vragenlijst (zie Appendix 2) zijn alleen items a en c vakspecifiek (*'reguliere' vakcompetenties*), terwijl de rest generiek is (*'reguliere' generieke competenties*).

Indeling van competenties

Steekproeflijst (zie Appendix 1)

1 Domeincompetenties (opleidingsspecifieke competenties)

2 Algemene generieke competenties:

- Vermogen om relevante informatie te verzamelen en te interpreteren
- Vermogen om argumenten aan te voeren en te verdiepen
- Vermogen om een afgewogen oordeel te vormen
- Vermogen om aan anderen duidelijk te maken wat u bedoelt
- Vermogen om uw kennis op een substantieel hoger niveau te brengen

3 Algemene vakcompetenties:

- Kennis en inzicht van uw eigen vakgebied
- Vermogen om de laatste ontwikkelingen in uw vakgebied eigen te maken
- Vermogen om uw vakkennis en –inzicht op professionele wijze toe te passen
- Vermogen om problemen op uw vakgebied op te lossen

Reguliere lijst (zie Appendix 2)

1 ‘Reguliere vakcompetenties’

- Kennis van uw eigen vakgebied
- Vermogen om uw vakkennis in de praktijk toe te passen

2 ‘Reguliere generieke competenties’

- Kennis van uw eigen vakgebied

Vermogen om:

- uw vakkennis in de praktijk toe te passen
- informatie- & communicatietechnologie te gebruiken
- in buitenlandse talen te communiceren
- informatie te vergaren
- problemen en kansen te signaleren
- verbanden te leggen tussen verschillende zaken
- hoofd- van bijzaken te onderscheiden
- logisch te redeneren
- conform budget, planning of richtlijnen te werken

- onder druk goed te functioneren
- knopen door te hakken
- nieuwe ideeën en oplossingen te bedenken
- nieuwe dingen te leren
- aan anderen duidelijk te maken wat u bedoelt
- productief met anderen samen te werken
- capaciteiten van anderen aan te spreken
- zelfstandig de werkzaamheden uit te voeren

Bereidheid om:

- uw nek uit te steken
- ideeën van uzelf en anderen ter discussie te stellen
- op te komen voor uw eigen standpunt
- begrip te tonen voor andere standpunten

Omdat het aannemelijk is dat domeincompetenties vooral nodig zullen zijn wanneer mensen binnen hun eigen kerndomein werkzaam zijn (d.w.z. in banen op minimaal hbo-niveau waarvoor hun eigen of een verwante opleidingsrichting werd vereist), zijn de scores apart gepresenteerd voor werkenden binnen en buiten hun eigen kerndomein.

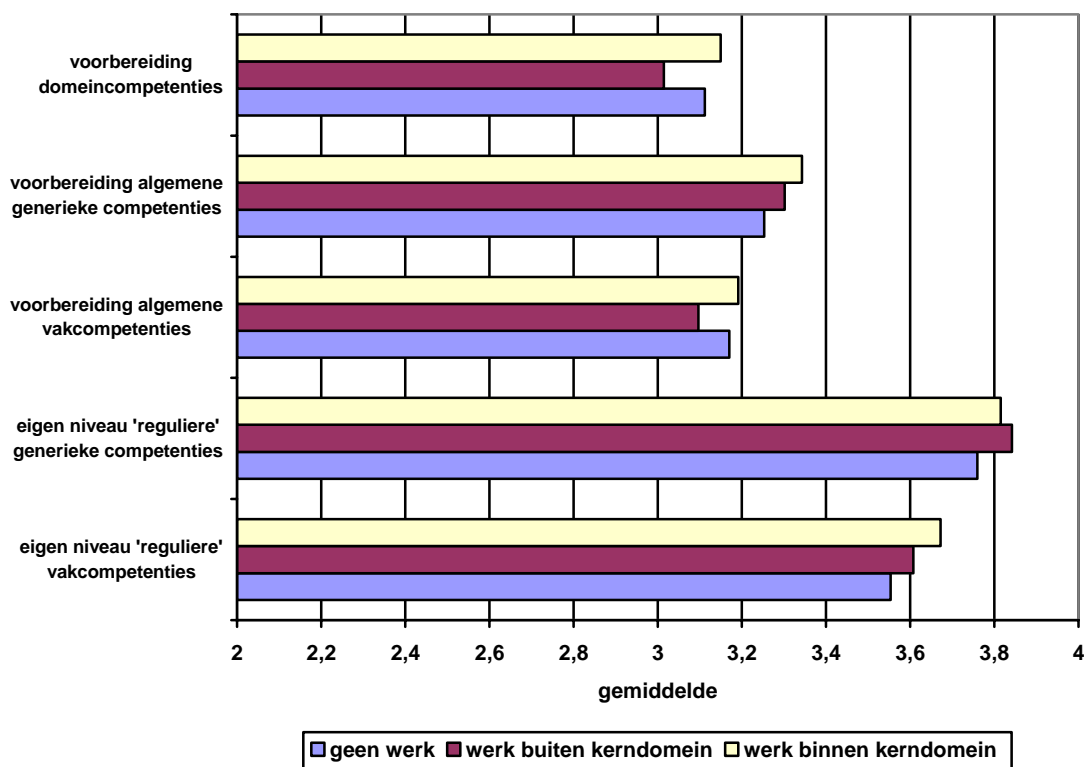
Uit figuur 2.1 blijkt duidelijk dat vooral binnen het kerndomein een beroep wordt gedaan op een tamelijk hoog niveau aan competenties. Tegen de verwachting in blijkt dit het minst het geval bij de domeincompetenties. Er zijn verschillende verklaringen denkbaar voor deze uitkomst. Het feit dat een niet te verwaarlozen deel van de mensen die binnen hun kerndomein werkzaam zijn aangeven dat een domeincompetentie niet relevant is, kan een teken zijn dat er wellicht met de items zelf iets aan de hand is. Wellicht sluit de lijst domeincompetenties niet goed aan met wat in de praktijk is vereist, of worden per individu sommige competenties wel en anderen niet vereist. Het is ook niet uit te sluiten dat de items zelf slecht worden begrepen (de toelichtende omschrijving bij sommige items is ook wel erg uitgebreid).

Gemiddelde scores voorbereiding door hbo-opleiding

Figuur 2.2 toont de gemiddelde scores op het oordeel over de kwaliteit van de voorbereiding door de hbo-opleiding. Deze vraag wijkt af van de reguliere lijst, waarin het eigen competentieniveau werd gevraagd. Hoewel het om twee verschillende vragen gaat, is een vergelijking van de antwoorden interessant. In tegenstelling tot het vereiste niveau is de vraag over de voorbereiding door de opleiding c.q. het eigen competentieniveau van toepassing op alle afgestudeerden, dus niet alleen degenen met betaald werk. Hoewel een verband met het kerndomein minder vanzelfsprekend is dan bij het vereiste niveau, is een uitsplitsing interessant. Wellicht hebben afgestudeerden die door de opleiding beter zijn voorbereid, meer kansen om een baan te bemachtigen, vooral binnen het eigen kerndomein.

Figuur 2.2

Gemiddelde score op eigen competentieniveau c.q. voorbereiding door de opleiding

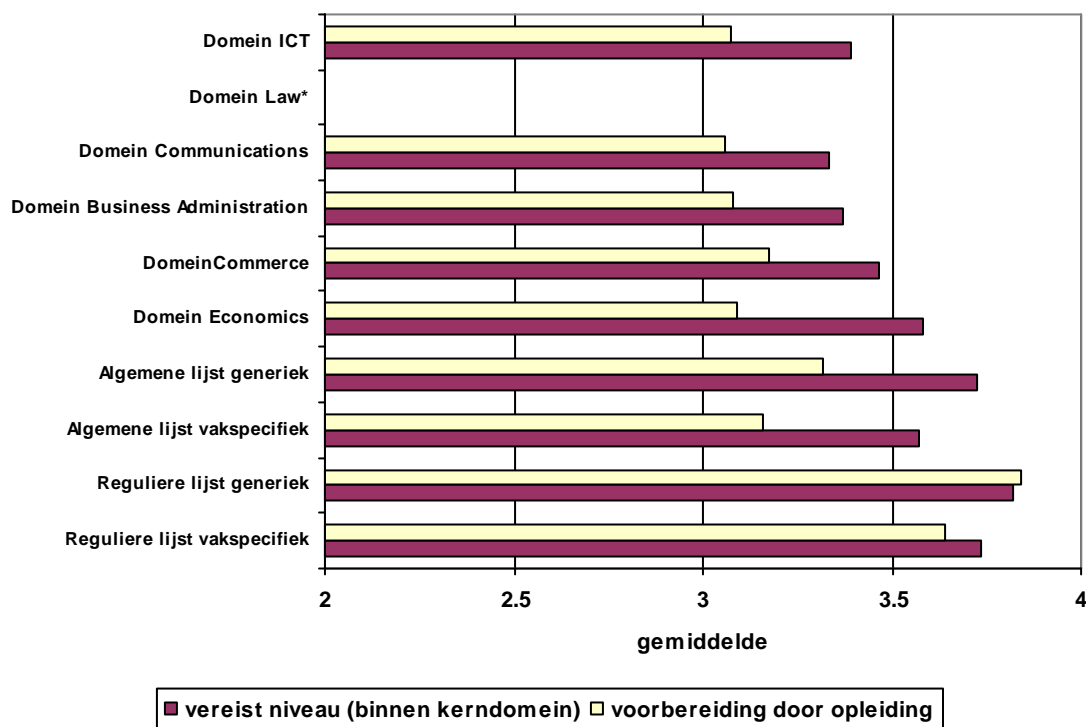
Het meest opvallend aan figuur 2.2 is het verschil tussen de antwoorden op de reguliere lijst en de steekproeflijst. Gezien het feit dat zowel de vragen als de antwoordschalen verschillend zijn, heeft dit echter niet veel te betekenen. Verder blijkt dat men iets positiever is over de generieke dan de vakspecifieke competenties,

hoewel het verschil bij de steekproef items niet groot is. Er is weinig verschil tussen mensen zonder werk, werkenden binnen hun kerndomein en werkenden buiten hun kerndomein. Opvallend is dat het verschil zich in de verwachte richting manifesteert bij zowel de generieke als vakcompetenties uit de reguliere vragenlijst en bij de domein- en vakcompetenties uit de steekproeflijst, terwijl bij de algemene generieke competenties van de steekproeflijst het verschil in de omgekeerde richting wijst. Maar omdat de verschillen niet groot zijn, lijkt het niet verstandig om te veel gewicht hier aan te hechten.

Figuur 2.3 vergelijkt de gemiddelde scores tussen de domeinen. Bij het vereiste niveau is vooraf geselecteerd op werkenden binnen het eigen kerndomein. Figuur 2.3 laat zien dat er forse verschillen zijn tussen de domeinen wat de vereiste competenties betreft.

Figuur 2.3

Gemiddelde score op vereist competentieniveau en voorbereiding door de opleiding

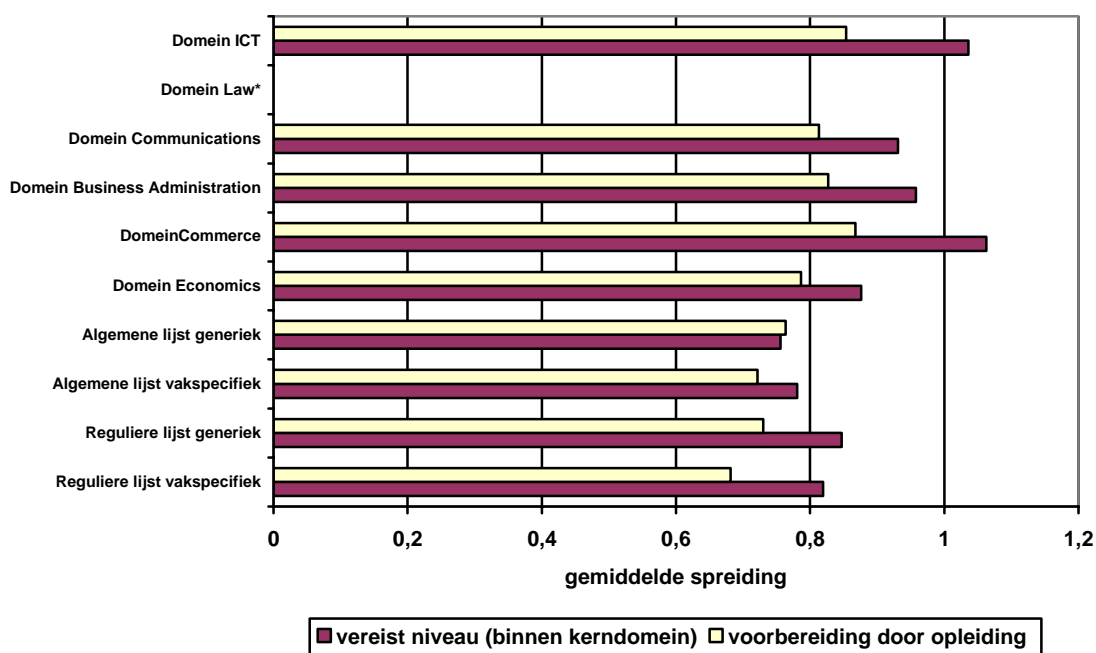
* Te weinig waarnemingen

2.1.2 Gemiddelde spreiding

Als het gaat om de bruikbaarheid van het instrument is het van belang dat het instrument voldoende differentieert tussen afgestudeerden. Ideaal zouden we willen weten of de scores differentiëren tussen instellingen die dezelfde opleiding aanbieden. Daarvoor zijn de aantallen echter te klein. Een beperktere indicatie van de mate van differentiatie is de overall spreiding van de antwoorden. Figuur 2.4 geeft de gemiddelde spreiding (standaarddeviatie) weer per domein, en voor de algemene en reguliere competenties.

Figuur 2.4

Gemiddelde spreiding op vereist competentieniveau en voorbereiding door de opleiding

* Te weinig waarnemingen

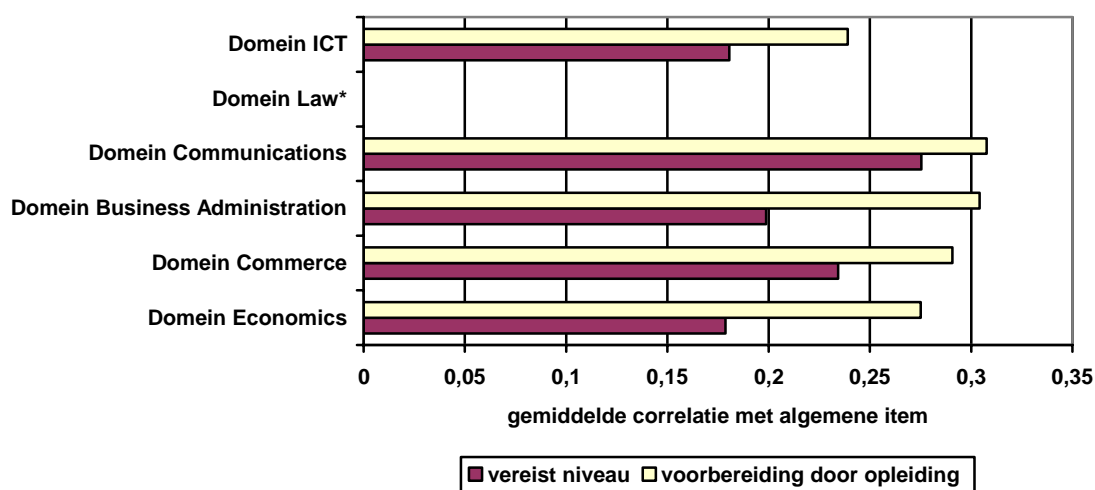
Over de hele lijn is de gemiddelde spreiding iets groter bij de domeincompetenties dan bij de algemene competenties in de steekproef en de competenties in de reguliere hbo-vragenlijst. Dit is enigszins verrassend, omdat de spreiding van elk van de domeincompetenties per definitie beperkt is tot het eigen domein, terwijl bij de algemene en reguliere competenties dit over alle 6 domeinen is berekend. Bij de meeste items ligt de standaarddeviatie tussen de 0,7 en 1,0, wat redelijk hoog is bij een 5-puntsschaal.

2.2 Algemene versus domeinspecifieke formulering van vakkennis

Een belangrijke vraag is de mate waarin het mogelijk is om vakspecifieke competenties door middel van algemeen geformuleerde items te meten. Hoewel deze vraag te complex is om hier in zijn volledigheid te beantwoorden, bieden de data de mogelijkheid om een beperktere versie van deze vraag te analyseren, namelijk de vraag of individuele variantie binnen een domein een vergelijkbare patroon vertoont wanneer we gebruik maken van een algemene formulering als wanneer we domeinspecifieke items hanteren. De eerste competentie in de nieuwe algemene lijst luidt “kennis en inzicht van uw eigen vakgebied”. Dit item is min of meer te beschouwen als een samenvatting van de afzonderlijke domeincompetenties. Als het instrument werkt, zouden we een vrij sterke samenhang moeten verwachten. Figuur 2.5 geeft per domein de gemiddelde correlatie tussen het algemeen geformuleerde item en de domeincompetenties.

Figuur 2.5

Gemiddelde correlatie tussen domeinspecifieke items en het algemeen geformuleerde item

* Te weinig waarnemingen

Bij het vereiste niveau bestaat voor alle domeinen gemiddeld een relatie tussen de algemeen geformuleerde en domeinspecifiek geformuleerde meting van vakcompetenties. Echter, zelf de sterkste correlatie - voor het domein Communications - is

niet echt sterk te noemen. Uit figuur 2.5 blijkt dat de correlaties iets sterker zijn voor de voorbereiding door de opleiding.

2.3 Voorspellende validiteit

2.3.1 Gemiddelde correlaties

Om de voorspellende validiteit van de items te toetsen, is eerst nagegaan in hoeverre de scores covariëren met uitkomsten waarvan op theoretische gronden mag worden verwacht dat ze met de scores zouden moeten samenhangen. Voor de voorbereiding door de opleiding zijn de relevante indicatoren: de algemene oordelen van respondenten over de mate waarin de opleiding een goede basis vormde om op de arbeidsmarkt te starten en de mate waarin de opleiding een goede basis vormde voor het verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden. De gemiddelde correlaties met deze indicatoren staan in figuren 2.6 en 2.7. Per domein worden de gemiddelde correlaties van zowel de algemene als de domeinspecifieke competenties met de twee genoemde indicatoren gepresenteerd. Hoewel het om een iets andere soort indicator gaat die minder direct verband heeft met de twee oordeelvragen, staat ter vergelijking de gemiddelde correlatie met de items in de reguliere vragenlijst voor die respondenten die niet in de steekproef zaten.

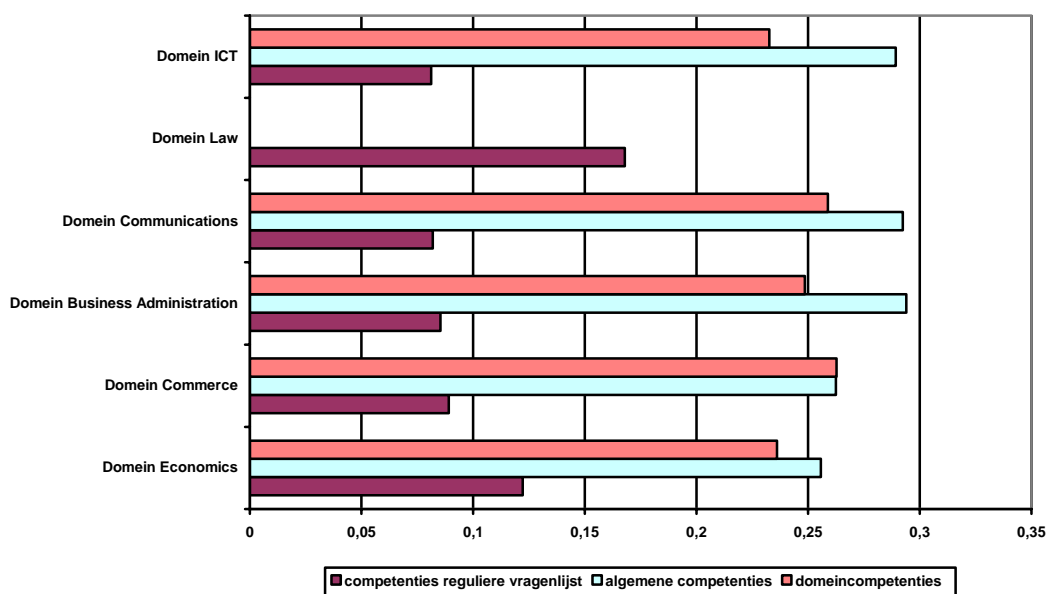
De nieuwe algemene competenties correleren het sterkst met de twee oordeelvragen. Ook de domeincompetenties vertonen redelijke correlaties, maar het feit dat deze bijna over de hele linie een stuk(je) lager zijn dan de algemene items is verassend.² Wellicht verdienen de Dublin descriptoren meer krediet dan ze in sommige kringen ontvangen voor wat betreft de mate waarin ze een goed beeld geven van de mate waarin afgestudeerden goed voorbereid zijn op de werkpraktijk. De compe-

2. Er zijn overigens weinig verschillen hierbij tussen de vier (algemeen geformuleerde) vakcompetenties en de generieke competenties in de algemene lijst (steekproeflijst).

tenties uit de reguliere lijst vertonen gemiddeld niet of nauwelijks een relatie met het oordeel over de opleiding³.

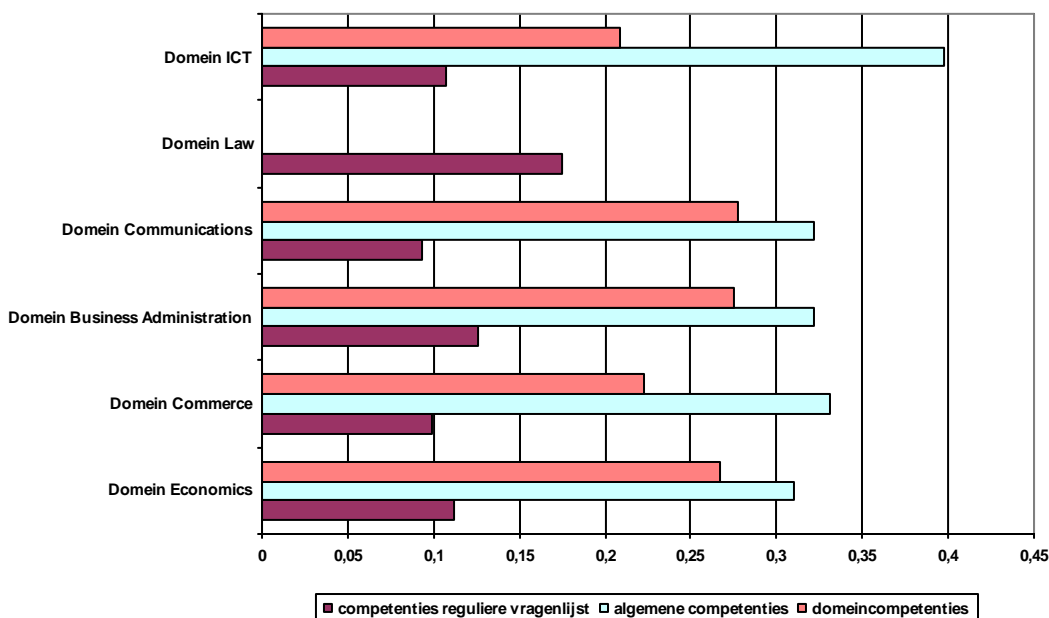
Figuur 2.6

Voorbereiding door de opleiding: gemiddelde correlatie met oordeel over opleiding als basis om te starten

Figuur 2.7

Voorbereiding door de opleiding: gemiddelde correlatie met oordeel over opleiding als basis om verder te leren

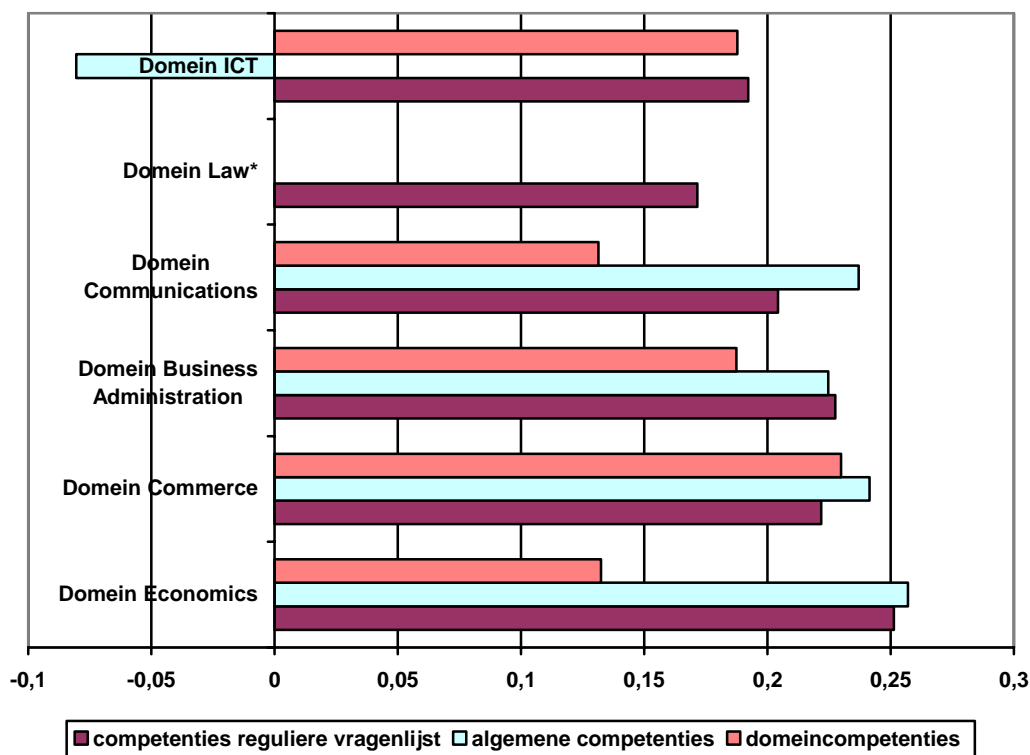

3. Zoals je zou verwachten bij zo'n lange en diverse lijst, zijn er aanzienlijke verschillen per item bij de reguliere vragenlijst. Echter, zelfs de sterkste correlaties van de items uit deze lijst met de oordeelvragen zijn beduidend lager dan die bij de nieuwe lijsten.

De meest directe indicator van de mate waarin de meting van het vereiste niveau valide is, is de mate waarin afgestudeerden vinden dat hun kennis en vaardigheden worden benut. Immers: hoe hoger het niveau is dat wordt vereist, hoe meer de kennis en vaardigheden van de afgestudeerden benut zouden moeten worden. De gemiddelde correlaties met deze variabele staan in figuur 2.8.

Figuur 2.8

Vereist competentieniveau: gemiddelde correlatie met benutting van kennis en vaardigheden

Anders dan bij de voorbereiding door de hbo-opleiding, zijn er niet veel verschillen tussen de drie groepen vereiste competenties in termen van gemiddelde correlaties met benutting. Bij een aantal domeinen zijn de gemiddelde correlaties met algemene competenties vrij laag, en bij het domein ICT is de gemiddelde correlatie met algemene competenties zelfs licht negatief.

2.3.2 Regressieanalyses

Om de voorspellende validiteit van de domeincompetenties meer uitgebreid te toetsen, zijn regressieanalyses gedraaid met achtereenvolgens drie afhankelijke vari-

abelen, namelijk het oordeel over opleiding als basis om te starten op de arbeidsmarkt (tabel 2.1), het oordeel over de opleiding als basis voor het verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden (tabel 2.2) en het bruto uurloon⁴ (tabel 2.3).

Bij de eerste twee analyses (opleiding als basis om te starten respectievelijk verder te leren) zijn als voorspellers de mate van voorbereiding op de competenties (voor de reguliere competenties het eigen niveau) gebruikt. Voor de analyses van uurloon zijn als voorspellers zowel de voorbereiding op de competenties (voor de reguliere lijst het eigen niveau) als het vereiste niveau (voor de reguliere competentielijst het evt. surplus) opgenomen. Om het simpel te houden en een vergelijking tussen de competentielijsten te vergemakkelijken, zijn de competenties geclusterd. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen generieke en specifieke competenties. In de kolommen van de volgende drie tabellen staan de drie competentielijsten:

- de domeinspecifieke competentielijsten die per domein verschillend zijn (aangeduid als 'domein');
- de gemeenschappelijke competentielijst die aan de hele steekproef voor de sector economie is voorgelegd (aangeduid als 'sector');
- de reguliere lijst die sinds 2003 aan alle afgestudeerden wordt voorgelegd (aangeduid als 'regulier').

Voor de sectorlijst zijn de eerste 4 competenties als 'specifiek' aangeduid, en de andere 5 als 'generiek'. Voor de reguliere lijst zijn de eerste en derde competentie uit de lijst 'specifiek', en de andere competenties 'generiek'. Omdat de domeinlijst alleen specifieke competenties omvat, is in de modellen 2 en 3 het generieke cluster uit de sectorlijst opnieuw gebruikt. Bij alle analyses zijn er 3 modellen geschat: alleen specifieke competenties (model 1), alleen generieke competenties (model 2), en specifieke + generieke competenties samen (model 3). Model 2 voor de domeinlijst is grijs gemaakt omdat het eigenlijk overbodig is. Het is namelijk in principe gelijk aan model 2 voor de sectorlijst (de uitkomsten verschillen licht vanwege verschillen in item missings). Om de analyses op de reguliere lijst zo goed mogelijk

4. Het bruto uurloon als indicator voor de productieve waarde die op de arbeidsmarkt aan afgestudeerden wordt toegekend.

vergelijkbaar te maken met de andere twee lijsten, is een steekproef getrokken met ongeveer hetzelfde aantal cases (in de meeste gevallen pakken de aantallen iets kleiner uit, maar dit zal vrijwel niets uitmaken voor de significanties).

Bevindingen uit de regressieanalyses

Heel kort door de bocht kan worden gesteld dat de steekproeflijsten het beter doen als voorspeller van het oordeel over de opleiding, maar dat de reguliere lijst het beter doet als voorspeller van het uurloon. De eerste uitkomst ligt voor de hand gezien het feit dat het oordeel over de voorbereiding ook een oordeel is over de opleiding. Dat uurloon beter wordt voorspeld door de reguliere lijst is verrassend, en pleit niet voor de nieuwe lijsten.

Er lijken weinig systematische verschillen te zijn tussen de voorspellende kracht van de domein- en sectorlijst, en ook niet tussen de generieke en specifieke competenties. Over de hele linie lijkt het alsof de specifieke items in de sectorlijst het iets beter doen dan de specifieke- en generieke items in de domeinlijst. Er zijn veel uitzonderingen hierop, maar het suggereert dat men in ieder geval met algemeen geformuleerde items, zelfs als het om specifieke competenties gaat, niet slechter af is dan met specifieke items.

Tabel 2.1

Resultaten OLS-regressieanalyses, afhankelijke variabele oordeel over de opleiding als basis om te starten op de arbeidsmarkt; gestandaardiseerde effecten en adjusted R2

		Competentielijst		
		Domein	Sector	Regulier
Model	Domein Economics			
1	Specifiek	0,308	0,310	0,237
	Adj. R2	0,090	0,092	0,052
2	Generiek	0,326	0,321	0,191
	Adj. R2	0,102	0,099	0,032
3	Specifiek	0,182	0,181	0,189
	Generiek	0,224	0,210	0,096
	Adj. R2	0,120	0,115	0,054
	N=	202	205	204
	Domein Commerce			
1	Specifiek	0,378	0,349	0,159
	Adj. R2	0,140	0,119	0,021
2	Generiek	0,319	0,351	0,158
	Adj. R2	0,099	0,120	0,020
3	Specifiek	0,290	0,207	0,098
	Generiek	0,156	0,212	0,095
	Adj. R2	0,153	0,141	0,021
	N=	285	291	215
	Domein Business Administration			
1	Specifiek	0,335	0,399	0,191
	Adj. R2	0,111	0,158	0,035
2	Generiek	0,310	0,316	0,092
	Adj. R2	0,094	0,098	0,007
3	Specifiek	0,236	0,339	0,195
	Generiek	0,180	0,090	-0,007
	Adj. R2	0,132	0,161	0,033
	N=	582	595	509
	Domein Communications			
1	Specifiek	0,345	0,467	0,226
	Adj. R2	0,115	0,214	0,046
2	Generiek	0,278	0,264	0,289
	Adj. R2	0,073	0,065	0,079
3	Specifiek	0,276	0,537	0,096
	Generiek	0,122	-0,103	0,236
	Adj. R2	0,121	0,216	0,081
	N=	206	213	203

Vet: P<0,01; onderstreept: P<0,05

Tabel 2.2

Resultaten OLS-regressieanalyses, afhankelijke variabele oordeel over de opleiding als basis om kennis en vaardigheden te ontwikkelen; gestandaardiseerde effecten en adjusted R2

		Competentielijst		
		Domein	Sector	Regulier
Model	Domein Economics			
1	Specifiek	0,342	0,376	<u>0,168</u>
	Adj. R2	0,113	0,137	0,024
2	Generiek	0,396	0,394	0,135
	Adj. R2	0,152	0,151	0,013
3	Specifiek	<u>0,175</u>	0,215	0,135
	Generiek	0,297	0,263	0,067
	Adj. R2	0,169	0,177	0,022
	N=	202	205	204
	Domein Commerce			
1	Specifiek	0,332	0,430	0,229
	Adj. R2	0,107	0,182	0,048
2	Generiek	0,386	0,409	0,259
	Adj. R2	0,146	0,164	0,063
3	Specifiek	0,168	0,283	0,106
	Generiek	0,292	0,219	<u>0,191</u>
	Adj. R2	0,163	0,205	0,065
	N=	285	292	215
	Domein Business Administration			
1	Specifiek	0,364	0,437	0,201
	Adj. R2	0,131	0,190	0,039
2	Generiek	0,338	0,336	0,135
	Adj. R2	0,113	0,111	0,016
3	Specifiek	0,256	0,383	0,179
	Generiek	0,197	0,082	0,043
	Adj. R2	0,157	0,192	0,038
	N=	582	595	509
	Domein Communications			
1	Specifiek	0,377	0,465	0,124
	Adj. R2	0,138	0,212	0,011
2	Generiek	0,361	0,345	<u>0,174</u>
	Adj. R2	0,126	0,115	0,026
3	Specifiek	0,255	0,429	0,040
	Generiek	0,217	0,053	0,152
	Adj. R2	0,166	0,210	0,022
	N=	206	213	203

Vet: P<0,01; onderstreept: P<0,05

Tabel 2.3

Resultaten OLS-regressieanalyses, afhankelijke variabele uurloon uit hoofdfunctie; gestandaardiseerde effecten en adjusted R2

		Competentielijst		
		Domein	Sector	Regulier
Model	Domein Economics			
1	Specifiek voorbereiding/eigen	0,084	-0,007	0,235
	Specifiek vereist/surplus	0,110	0,093	<u>-0,179</u>
	Adj. R-2	0,010	-0,003	0,071
2	Generiek voorbereiding/eigen	0,003	0,005	0,309
	Generiek vereist/surplus	0,086	0,085	<u>-0,164</u>
	Adj. R-2	-0,004	-0,004	0,087
3	Specifiek voorbereiding/eigen	0,107	-0,032	0,115
	Specifiek vereist/surplus	0,084	0,074	-0,155
	Generiek voorbereiding/eigen	-0,047	0,036	<u>0,239</u>
	Generiek vereist/surplus	0,068	0,031	-0,062
	Adj. R-2	0,001	-0,013	0,099
	N=	173	176	154
	Domein Commerce			
1	Specifiek voorbereiding/eigen	0,035	0,020	0,057
	Specifiek vereist/surplus	0,005	0,138	-0,242
	Adj. R-2	-0,009	0,012	0,045
2	Generiek voorbereiding/eigen	-0,010	-0,020	0,082
	Generiek vereist/surplus	0,145	0,141	<u>-0,174</u>
	Adj. R-2	0,010	0,008	0,022
3	Specifiek voorbereiding/eigen	0,031	0,024	0,012
	Specifiek vereist/surplus	-0,075	0,093	-0,250
	Generiek voorbereiding/eigen	-0,025	-0,018	0,068
	Generiek vereist/surplus	0,178	0,063	0,018
	Adj. R-2	0,004	0,003	0,034
	N=	202	205	149
	Domein Business Administration			
1	Specifiek voorbereiding/eigen	0,025	0,031	0,082
	Specifiek vereist/surplus	0,167	0,149	-0,112
	Adj. R-2	0,026	0,021	0,011
2	Generiek voorbereiding/eigen	0,027	0,020	0,145
	Generiek vereist/surplus	<u>0,120</u>	<u>0,116</u>	<u>-0,116</u>
	Adj. R-2	0,013	0,011	0,024
3	Specifiek voorbereiding/eigen	-0,005	0,015	0,009
	Specifiek vereist/surplus	0,145	<u>0,133</u>	-0,073
	Generiek voorbereiding/eigen	0,031	0,021	<u>0,140</u>
	Generiek vereist/surplus	0,064	0,027	-0,087
	Adj. R-2	0,026	0,018	0,023
	N=	439	453	383
	Domein Communications			
1	Specifiek voorbereiding/eigen	-0,116	-0,027	0,085
	Specifiek vereist/surplus	0,143	0,036	-0,104
	Adj. R-2	0,012	-0,012	0,002
2	Generiek voorbereiding/eigen	-0,126	-0,161	0,007
	Generiek vereist/surplus	0,164	<u>0,186</u>	-0,073
	Adj. R-2	0,017	0,030	-0,008
3	Specifiek voorbereiding/eigen	-0,077	0,110	0,116
	Specifiek vereist/surplus	0,095	-0,146	-0,100
	Generiek voorbereiding/eigen	-0,081	<u>-0,250</u>	-0,058
	Generiek vereist/surplus	0,127	<u>0,270</u>	-0,012
		0,012	0,031	-0,009
	N=	145	152	155

Vet: P<0,01; onderstreept: P<0,05

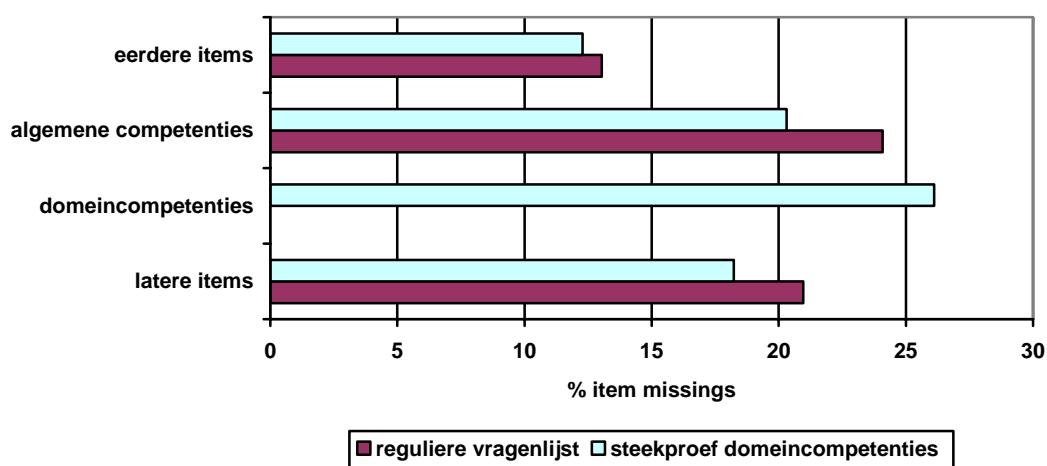
2.4 Item non-respons

Bij de interpretatie van de resultaten dient rekening te worden gehouden met feit dat het nieuwe instrument slechts *een* van in principe oneindig veel mogelijke invullingen is van het begrip domeinspecifiek. Een potentieel probleem met de gebruikte lijst is dat de toelichtingen bij de items soms nogal lang en complex zijn (zie Appendix 1). Om na te gaan in hoeverre afgestudeerden zich hieraan hebben gestoord, is een analyse verricht van de item non-respons op deze vragen, afgezet tegen de items die in de vragenlijst direct aan het blok competentievragen voorafging en de vragen direct daarna. Figuur 2.9 geeft een samenvatting van deze analyse weer. Ter vergelijking is tevens de item non-respons op de reguliere vragenlijst, die identiek was behalve het competentieblok, weergegeven.

Het is duidelijk dat de competentievragen als belastend worden ervaren. De gemiddelde item non-respons neemt toe bij de competentievragen en zakt weer af direct daarna. Verder blijkt dat de item non-respons na het competentievragenblok bij zowel de reguliere- als de steekproefvragenlijst veel hoger blijft dan daarvoor. Met andere woorden: zowel bij de reguliere- als bij de steekproefvragenlijst stoppen veel mensen abrupt met invullen van de vragenlijst op dit punt.

Figuur 2.9

Gemiddeld percentage item missing per vragenblok, reguliere vragenlijst versus domein competentie lijst

3 Samenvatting en conclusie

In de uitgevoerde tests is gekeken naar achtereenvolgens:

1. gemiddelde scores en spreiding van antwoorden m.b.t. enerzijds vereist competentieniveau en anderzijds eigen competentieniveau c.q. voorbereiding door de opleiding;
2. algemene versus domeinspecifieke formulering van vakkennis;
3. voorspellende validiteit (1) gemiddelde correlaties met oordeel over startbekwaamheid, ontwikkelpotentieel en benutting van capaciteiten); (2) regressieanalyses van startbekwaamheid, ontwikkelpotentieel en uurloon;
4. item non-respons.

De belangrijkste bevindingen kunnen als volgt worden samengevat:

1a Gemiddelde scores

Vereist competentieniveau

Tegen de verwachting wordt binnen het kerndomein een relatief laag beroep gedaan op domeincompetenties. Blijkbaar ‘werken’ de huidige domeincompetenties niet goed. Er zijn forse verschillen tussen domeinen wat de vereiste competenties betreft.

Eigen competentieniveau

Men is iets positiever over de generieke dan over de vakspecifieke competenties. Er zijn geen grote verschillen tussen domeinen wat de voorbereiding door de opleiding betreft.

1b Spreiding van antwoorden

Vereist + eigen competentieniveau

Tegen de verwachting is de gemiddelde spreiding iets groter bij de domeincompetenties dan bij de algemene competenties in de pilot en de competenties in de reguliere vragenlijst.

2 Algemene versus domeinspecifieke formulering van vakkennis

Het is niet goed mogelijk om domeinspecifiek geformuleerde vakcompetenties door middel van algemeen geformuleerde items te meten.

3a Voorspellende validiteit: gemiddelde correlaties

Eigen competentieniveau

De startbekwaamheid en het ontwikkelpotentieel correleren het sterkst met de algemene competenties in de pilot. Hier voldoet de pilot-lijst beter dan de reguliere lijst.

Vereist competentieniveau

De benutting van kennis en vaardigheden correleert even sterk met de competenties in de reguliere lijst als met de algemene- en domeincompetenties in de pilot-lijst.

3b Voorspellende validiteit: regressieanalyses

Dat het uurloon beter wordt voorspeld door de reguliere lijst pleit niet voor de pilot-lijst. Overigens is men in de pilot-lijst met algemeen geformuleerde items niet slechter af dan met specifieke items.

4 Item non-respons

Bij zowel de reguliere lijst als de pilot-lijst worden de competentievragen als belastend ervaren.

In onderstaand schema staan de belangrijkste bevindingen samengevat.

	Reguliere competentielijst	Nieuwe competentielijsten	
		Algemeen	Domeinspecifiek
Gem. scores op vereist niveau	hoog	hoog	matiga
Verschil vereist niveau binnen vs buiten kerndomein	groot	groot	groota
Gem. spreiding vereist niveau	groot	groot	grootb
Mogelijkheid om vakspecifieke competenties algemeen te formuleren: correlatie met vereist niveau	n.v.t.	zwak	
Mogelijkheid om vakspecifieke competenties algemeen te formuleren: correlatie met voorbereiding door opleiding	n.v.t.	zwak	
Voorspellende validiteit voor startbekwaamheid en ontwikkelpotentieel	laag	redelijk-hoog	redelijk
Voorspellende validiteit voor benutting van capaciteiten	redelijk	redelijk	laag-redelijk
Voorspellende validiteit voor bruto uurloon	redelijk	laag-redelijk	laag-redelijk
Item non-respons	hoog	minder hoog	hoog

Noten:

- Zou te maken kunnen hebben met (1) selectie van de items en/of (2) formulering van de items.
- Juist bij domeincompetenties zou minder spreiding zijn verwacht

Conclusie

De tests laten zien dat generieke competenties voor accreditatiedoeleinden de voorkeur verdienen boven domeinspecifieke competenties. Op de meeste punten scoren generieke competenties minstens even goed als domeinspecifieke competenties en op sommige punten zelfs beter. Gelet op de grote investering om domeinspecifieke competenties jaarlijks in de meting op te nemen, verdienen generieke competenties - omdat zij op alle opleidingen toepasbaar zijn - de voorkeur. Dit laat onverlet dat opleidingen in het kader van kwaliteitszorg en curriculumevaluatie desgewenst additioneel domeinspecifieke competenties kunnen opnemen.

De tests laten verder zien dat de competentievragen in de reguliere hbo-lijst en de generieke competentievragen in de pilotlijst elkaar niet veel ontlopen wat de resultaten van de uitgevoerde tests betreft. Echter, vanwege hun duidelijk maatschappelijke draagvlak verdient het aanbeveling om de Dublin descriptoren als basis te gebruiken voor de formulering van de generieke competenties. Overigens staat de precieze formulering van de generieke competenties nog open. Of de huidige generieke items een optimale vertaling vormen van de Dublin descriptoren moet in goed overleg met stakeholders nog nader worden bekeken en vastgesteld.

4 Appendix 1: Steekproeflijst domeincompetenties HBO-Monitor 2007

Binnen het HBO wordt steeds meer gedacht in termen van competenties. Daarom willen wij u vriendelijk verzoeken om tot slot van deze vragenlijst onderstaand vragenblok in te vullen. Bij voorbaat hartelijk dan hiervoor.

Hieronder staat een aantal competenties die in het werk van belang kunnen zijn. Geef voor iedere competentie aan:

- (indien u werkt) het niveau dat vereist is in uw huidige functie

- hoe goed uw HBO-opleiding u heeft voorbereid

	Vereist niveau in huidige functie			Voorbereiding door HBO-opleiding				
	matig <-> uitmuntend			volstrekt onvol-	vol-		zeer	
				doende	doende		goed	
Algemene competenties (opgesteld in Europees verband)								
- Kennis en inzicht van uw eigen vakgebied*	1	3	5	1	2	3	4	5
- Vermogen om de laatste ontwikkelingen in uw vakgebied eigen te maken*	1	3	5	1	2	3	4	5
- Vermogen om uw vakkennis en –inzicht op professionele wijze toe te passen*	1	3	5	1	2	3	4	5
- Vermogen om problemen op uw vakgebied op te lossen*	1	3	5	1	2	3	4	5
- Vermogen om relevante informatie te verzamelen en te interpreteren	1	3	5	1	2	3	4	5
- Vermogen om argumenten aan te voeren en te verdiepen	1	3	5	1	2	3	4	5
- Vermogen om een afgewogen oordeel te vormen	1	3	5	1	2	3	4	5
- Vermogen om aan anderen duidelijk te maken wat u bedoelt	1	3	5	1	2	3	4	5
- Vermogen om uw kennis op een substantieel hoger niveau te brengen	1	3	5	1	2	3	4	5
Opleidingsspecifieke competenties (opgesteld door uw opleidingssector)								
Domein Bachelor of Economics								
- <i>Beheersing informatiesystemen.</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Ontwerpen, inrichten en onderhouden van (geautomatiseerde) informatiesystemen voor het besturen van organisaties.								
- <i>Beheersing administratieve organisatie</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Vormgeven, inrichten en toetsen van de administratieve organisatie								
- <i>Beheersing financieel-economische en fiscale risico's</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Bepalen en beheersen van financieel-economische en fiscale risico's								
- <i>Verstrekken van financieel-economische en fiscale informatie</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Bepalen en verstrekken van financieel-economische en fiscale informatie voor besluitvorming								

	Vereist niveau in huidige functie			Vorbereiding door HBO-opleiding				
	matig <-> uitmuntend			volstrekt				
				onvol- doende		vol- doende		zeer goed
- <i>Extern verstrekken van informatie</i> Verstrekken van informatie t.b.v. externe belanghebbenden	1	3	5	1	2	3	4	5
- <i>Adviseren op financieel-economisch en fiscaal terrein</i> Geven van adviezen en verlenen van diensten op financieel-economisch en fiscaal terrein aan belanghebben	1	3	5	1	2	3	4	5

Opleidingsspecifieke competenties (opgesteld door uw opleidingssector)

Domein Bachelor of Commerce

- <i>Creëren producten en diensten</i> Initiëren en creëren van producten en diensten, zelfstandig en ondernemend	1	3	5	1	2	3	4	5
- <i>Beheersing marktonderzoek</i> Uitvoeren, interpreteren, toetsen en evalueren van marktonderzoek	1	3	5	1	2	3	4	5
- <i>Analyse interne en externe omgeving</i> Vaststellen voor een onderneming van enerzijds de sterktes en zwaktes op basis van een analyse van de interne bedrijfsprocessen en –cultuur, als onderdeel van de waardeketen, en anderzijds van de kansen en bedreigingen op de lokale, nationale en/of internationale markt op basis van relevante nationale en internationale trends	1	3	5	1	2	3	4	5
- <i>Ontwikkelen marketingbeleid</i> Ontwikkelen van marketingbeleid (ondernemingsbeleid) voor een nationaal of internationaal opererende onderneming en het kunnen onderbouwen en beargumenteren van gemaakte keuzes	1	3	5	1	2	3	4	5
- <i>Implementatie marketingbeleid</i> Opstellen, uitvoeren en bijstellen van plannen vanuit het marketingbeleid (ondernemingsbeleid)	1	3	5	1	2	3	4	5
- <i>Zakelijke relaties onderhouden</i> Ontwikkelen en onderhouden van zakelijke relaties ten behoeve van inkoop, verkoop en dienstverlening	1	3	5	1	2	3	4	5
- <i>Communiceren in interculturele context</i> Communiceren in meer talen en rekening houdend met culturele verschillen, intern en extern, nationaal en internationaal	1	3	5	1	2	3	4	5
- <i>Leiding geven</i> Leiding geven aan een bedrijf, een bedrijfsonderdeel, bedrijfsprocessen of een project	1	3	5	1	2	3	4	5

Opleidingsspecifieke competenties (opgesteld door uw opleidingssector)

Domein Bachelor of Business Administration

- <i>Analyse externe omgeving</i> Ontwikkelen van een visie op veranderingen en	1	3	5	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---	---	---	---

	Vereist niveau in huidige functie			Vorbereiding door HBO-opleiding				
	matig <-> uitmuntend			volstrekt onvol- doende	vol- doende		zeer goed	
trends in de externe omgeving en ontwikkelen van relaties, netwerken en ketens								
- <i>Beleidsontwikkeling</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Analysen van beleidsvraagstukken, vertalen in beleidsdoelstellingen en –alternatieven en voorbereiden van besluitvorming								
- <i>Human resource management</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Toepassen van human resource management in het licht van de strategie van de organisatie								
- <i>Procesmanagement</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Inrichten, beheersen en verbeteren van bedrijfs- of organisatieprocessen								
- <i>Analyseren financiële en juridische aspecten en interne omgeving</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Analysen van de financiële en juridische aspecten, interne processen en de bedrijfs- of organisatieomgeving om samenhang en wisselwerking te versterken								
- <i>Verandermanagement</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Ontwikkelen, implementeren en evalueren van een veranderingsproces								
Opleidingsspecifieke competenties (opgesteld door uw opleidingssector)								
Domein Bachelor of Communications								
- <i>Onderzoeken communicatieprocessen</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Doen van onderzoek naar onderwerpen en/of communicatieprocessen [Onderzoeken]								
- <i>Analyseren communicatieprocessen</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Analysen van informatiebehoeften en communicatieprocessen in hun onderlinge samenhang en in de context van de (internationale) omgeving [Analyseren]								
- <i>Formuleren en geven van advies</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Formuleren van of adviseren over de vorm en functies van een product, rekening houdend met (internationale) regels en conventies; doen hiervan in het Nederlands en/of in een of meer vreemde talen [Formuleren en Adviseren]								
- <i>Ontwikkelen van producten en processen</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Ontwikkelen van een doelgroepgericht communicatie- en informatieproces of –product op basis van een strategisch beleidskader en/of andere gestelde kaders voor kwaliteit, doorlooptijd en budget, alsmede rekening houden met van toepassing zijnde (internationale regels en conventies. [Ontwikkelen]								
- <i>Realiseren van producten en processen</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Presenteren of op andere wijze onderwerpen aan een kritische toets door anderen van een communi-								

	Vereist niveau in huidige functie			Vorbereiding door HBO-opleiding				
	matig <-> uitmuntend			volstrekt onvol- doende	vol- doende		zeer goed	
catie/informatie product en/of communica- tie/informatie processen [Realiseren]								
- <i>Evalueren van producten/processen</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Evalueren van communicatie/informatie producten en/of communicatie/informatie processen en voorstellen doen voor verbetering (Evalueren)								
- <i>Communiceren in interculturele context</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Communiceren in het Nederlands en/of in een of meer vreemde talen en toepassen van deze talen in een interculturele context in het kader van de andere domeincompetenties								

Opleidingsspecifieke competenties (opgesteld door uw opleidingssector)

Domein Bachelor of Law

- <i>Adviseren bij juridische vraagstukken</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Adviseren van klanten en opdrachtgevers bij juridische vragen en problemen								
- <i>Behartigen van de juridische belangen</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Behartigen van de juridische belangen van klanten en opdrachtgevers, en verleent rechtsbijstand								
- <i>Onderhandelen en bemiddelen</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Onderhandelen en bemiddelen in een geschil of conflict om tot een oplossing te komen								
- <i>Coördineren van werkprocessen</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Coördineren van werkprocessen binnen de organisatie en bewaken daarbij van juridische en bestuurlijke procedures en termijnen								
- <i>Analyseren en selecteren van informatie</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Selecteren en analyseren van externe informatie op juridische en maatschappelijke relevantie								
- <i>Juridische effecten signaleren en verwerken in beleidsvoorstellen</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Signaleren van effecten van (nieuwe) wet- en regelgeving voor klanten en voor de eigen organisatie, en voorstellen van verbeteringen in de werkprocessen of het beleid van de organisatie								

Opleidingsspecifieke competenties (opgesteld door uw opleidingssector)

Domein Bachelor of ICT

- <i>Analyseren van processen, producten en informatiestromen</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Voert een analyse uit van processen, producten en informatiestromen in hun onderlinge samenhang en de context van de omgeving. Stelt functionele specificaties op								
- <i>Adviseren m.b.t. processen, informatiestromen of ict-systemen</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Formuleert op basis van een analyse en in overleg								

	Vereist niveau in huidige functie			Vorbereiding door HBO-opleiding				
	matig <-> uitmuntend			volstrekt	onvol- doende	vol- doende	zeer goed	
met stakeholders een onderbouwd advies voor de herinrichting van processen en/of informatiestromen en voor een nieuw te ontwikkelen of aan te schaffen ict-systeem. Betreft hierin financiële aspecten, tijdaspecten, de organisatie(verandering), haalbaarheid en risico's en mogelijkheden voor outsourcing								
- <i>Ontwerpen van ict-systemen</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Ontwerpt een ict-systeem op basis van een architectuurbeschrijving en specificaties, in samenhang met een analyse en binnen de gestelde kaders voor kwaliteit, testen, beveiliging, doorlooptijd, budget en exploitatie en beheer								
- <i>Realiseren van ict-systemen</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Bouwt en implementeert een ict-systeem op basis van een functioneel en technisch ontwerp en binnen de gestelde kaders voor kwaliteit, testen, beveiliging, doorlooptijd, budget en exploitatie en beheer								
- <i>Beheren van ict-systemen</i>	1	3	5	1	2	3	4	5
Geeft vorm aan de exploitatie en het beheer van ict-systemen. Zorgt voor invoeren, testen, integreren en inbedrijfstelling van een nieuw(e) release van een ict-systeem. Verleent diensten die zijn overeengekomen (in een Service Level Agreement) binnen de gestelde kaders voor kwaliteit en financiën. Zorgt in samenhang met ontwerp en bouw voor het onderhoud van ict-systemen								
* Onder vakgebied wordt verstaan: het vakgebied waarin u bent opgeleid.								

5 Appendix 2: Standaard competentie-instrument HBO-Monitor 2007

Hieronder staat een aantal aspecten die in werk van belang kunnen zijn. Geef voor ieder aspect een inschatting van:

- (indien u werkt) het niveau dat vereist is in uw huidige functie
- uw eigen niveau;

		Het vereist niveau in uw huidige functie					Uw eigen niveau				
		matig	<-> uitmuntend				matig	<-> uitmuntend			
<i>Kennis van:</i>											
a.	uw eigen vakgebied	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
b.	andere vakgebieden	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
<i>Vermogen om:</i>											
c.	uw vakkennis in de praktijk toe te passen	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
d.	informatie- & communicatietechnologie te gebruiken	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
e.	in buitenlandse talen te communiceren	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
f.	informatie te vergaren	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
g.	problemen en kansen te signaleren	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
h.	verbanden te leggen tussen verschillende zaken	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
i.	hoofd- van bijzaken te onderscheiden	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
j.	logisch te redeneren	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
k.	conform budget, planning of richtlijnen te werken	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
l.	onder druk goed te functioneren	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
m.	knopen door te hakken	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
n.	nieuwe ideeën en oplossingen te bedenken	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
o.	nieuwe dingen te leren	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
p.	aan anderen duidelijk te maken wat u bedoelt	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
q.	productief met anderen samen te werken	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
r.	capaciteiten van anderen aan te spreken	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
s.	zelfstandig de werkzaamheden uit te voeren	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
<i>Bereidheid om:</i>											
t.	uw nek uit te steken	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
u.	ideeën van uzelf en anderen ter discussie te stellen	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
v.	op te komen voor uw eigen standpunt	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
w.	begrip te tonen voor andere standpunten	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

6 Appendix 3: Beschrijvende tabellen van algemene competenties in de pilot

6.1 Vereist niveau in huidige functie van algemene competenties

Het vereiste niveau in de huidige functie heeft in deze appendix betrekking op afgestudeerden die werkzaam zijn in functies op hbo-niveau. Het vereiste niveau is gemeten op een 5-puntschaal (1 'matig' <-> 5 'uitmuntend'). De tabellen vermelden het % laag (antwoordcategorie 1, 2 en 3) en het % hoog (antwoordcategorie 4 en 5). De cijfers in grijs in deze appendix hebben betrekking op minder dan 20 respondenten.

Vereist niveau: Kennis en inzicht van uw eigen vakgebied

			Vereist niveau: Kennis en inzicht van uw eigen vakgebied		
			1 laag	5 hoog	Total
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	73	90	163
		% within HBO Domein competenties	44,8%	55,2%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	104	104	208
		% within HBO Domein competenties	50,0%	50,0%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	213	191	404
		% within HBO Domein competenties	52,7%	47,3%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	83	60	143
		% within HBO Domein competenties	58,0%	42,0%	100,0%
	5 HEO Law	Count	4	1	5
		% within HBO Domein competenties	80,0%	20,0%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	22	21	43
		% within HBO Domein competenties	51,2%	48,8%	100,0%
Total		Count	499	467	966
		% within HBO Domein competenties	51,7%	48,3%	100,0%

Vereist niveau: Vermogen om de laatste ontwikkelingen in uw vakgebied eigen te maken

			Vereist niveau: Vermogen om de laatste ontwikkelingen in uw vakgebied eigen te maken		Total
			1 laag	5 hoog	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	77	86	163
		% within HBO Domein competenties	47,2%	52,8%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	88	120	208
		% within HBO Domein competenties	42,3%	57,7%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	184	220	404
		% within HBO Domein competenties	45,5%	54,5%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	75	66	141
		% within HBO Domein competenties	53,2%	46,8%	100,0%
	5 HEO Law	Count	5	0	5
		% within HBO Domein competenties	100,0%	,0%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	18	25	43
		% within HBO Domein competenties	41,9%	58,1%	100,0%
	Total	Count	447	517	964
		% within HBO Domein competenties	46,4%	53,6%	100,0%

Vereist niveau: Vermogen om uw vakkennis en –inzicht op professionele wijze toe te passen

			Vereist niveau: Vermogen om uw vakkennis en –inzicht op professionele wijze toe te passen		Total
			1 laag	5 hoog	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	58	105	163
		% within HBO Domein competenties	35,6%	64,4%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	78	129	207
		% within HBO Domein competenties	37,7%	62,3%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	163	240	403
		% within HBO Domein competenties	40,4%	59,6%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	67	74	141
		% within HBO Domein competenties	47,5%	52,5%	100,0%
	5 HEO Law	Count	4	1	5
		% within HBO Domein competenties	80,0%	20,0%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	13	30	43
		% within HBO Domein competenties	30,2%	69,8%	100,0%
	Total	Count	383	579	962
		% within HBO Domein competenties	39,8%	60,2%	100,0%

Vereist niveau: Vermogen om problemen op uw vakgebied op te lossen

			Vereist niveau: Vermogen om problemen op uw vakgebied op te lossen		Total
			1 laag	5 hoog	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	64	99	163
		% within HBO Domein competenties	39,3%	60,7%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	77	130	207
		% within HBO Domein competenties	37,2%	62,8%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	156	246	402
		% within HBO Domein competenties	38,8%	61,2%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	67	74	141
		% within HBO Domein competenties	47,5%	52,5%	100,0%
	5 HEO Law	Count	2	3	5
		% within HBO Domein competenties	40,0%	60,0%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	17	25	42
		% within HBO Domein competenties	40,5%	59,5%	100,0%
	Total	Count	383	577	960
		% within HBO Domein competenties	39,9%	60,1%	100,0%

Vereist niveau: Vermogen om relevante informatie te verzamelen en te interpreteren

			Vereist niveau: Vermogen om relevante informatie te verzamelen en te interpreteren		Total
			1 laag	5 hoog	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	61	102	163
		% within HBO Domein competenties	37,4%	62,6%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	62	145	207
		% within HBO Domein competenties	30,0%	70,0%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	113	291	404
		% within HBO Domein competenties	28,0%	72,0%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	44	95	139
		% within HBO Domein competenties	31,7%	68,3%	100,0%
	5 HEO Law	Count	0	5	5
		% within HBO Domein competenties	,0%	100,0%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	10	32	42
		% within HBO Domein competenties	23,8%	76,2%	100,0%
	Total	Count	290	670	960
		% within HBO Domein competenties	30,2%	69,8%	100,0%

Vereist niveau: Vermogen om argumenten aan te voeren en te verdiepen

			Vereist niveau: Vermogen om argumenten aan te voeren en te verdiepen		Total
			1 laag	5 hoog	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	71	92	163
		% within HBO Domein competenties	43,6%	56,4%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	63	143	206
		% within HBO Domein competenties	30,6%	69,4%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	133	271	404
		% within HBO Domein competenties	32,9%	67,1%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	60	81	141
		% within HBO Domein competenties	42,6%	57,4%	100,0%
	5 HEO Law	Count	0	5	5
		% within HBO Domein competenties	,0%	100,0%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	14	28	42
		% within HBO Domein competenties	33,3%	66,7%	100,0%
	Total	Count	341	620	961
		% within HBO Domein competenties	35,5%	64,5%	100,0%

* Verschillen tussen domeinen significant op 5%-niveau.

Vereist niveau: Vermogen om een afgewogen oordeel te vormen

			Vereist niveau: Vermogen om een afgewogen oordeel te vormen		Total
			1 laag	5 hoog	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	72	91	163
		% within HBO Domein competenties	44,2%	55,8%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	72	134	206
		% within HBO Domein competenties	35,0%	65,0%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	134	269	403
		% within HBO Domein competenties	33,3%	66,7%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	67	74	141
		% within HBO Domein competenties	47,5%	52,5%	100,0%
	5 HEO Law	Count	1	4	5
		% within HBO Domein competenties	20,0%	80,0%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	16	26	42
		% within HBO Domein competenties	38,1%	61,9%	100,0%
	Total	Count	362	598	960
		% within HBO Domein competenties	37,7%	62,3%	100,0%

* Verschillen tussen domeinen significant op 5%-niveau.

Vereist niveau: Vermogen om aan anderen duidelijk te maken wat u bedoelt

			Vereist niveau: Vermogen om aan anderen duidelijk te maken wat u bedoelt		Total
			1 laag	5 hoog	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	61	101	162
		% within HBO Domein competenties	37,7%	62,3%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	51	156	207
		% within HBO Domein competenties	24,6%	75,4%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	116	285	401
		% within HBO Domein competenties	28,9%	71,1%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	43	98	141
		% within HBO Domein competenties	30,5%	69,5%	100,0%
	5 HEO Law	Count	2	3	5
		% within HBO Domein competenties	40,0%	60,0%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	10	32	42
		% within HBO Domein competenties	23,8%	76,2%	100,0%
Total		Count	283	675	958
		% within HBO Domein competenties	29,5%	70,5%	100,0%

Vereist niveau: Vermogen om uw kennis op een substantieel hoger niveau te brengen

			Vereist niveau: Vermogen om uw kennis op een substantieel hoger niveau te brengen		Total
			1 laag	5 hoog	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	66	97	163
		% within HBO Domein competenties	40,5%	59,5%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	73	133	206
		% within HBO Domein competenties	35,4%	64,6%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	161	239	400
		% within HBO Domein competenties	40,3%	59,8%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	57	84	141
		% within HBO Domein competenties	40,4%	59,6%	100,0%
	5 HEO Law	Count	3	2	5
		% within HBO Domein competenties	60,0%	40,0%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	12	30	42
		% within HBO Domein competenties	28,6%	71,4%	100,0%
Total		Count	372	585	957
		% within HBO Domein competenties	38,9%	61,1%	100,0%

6.2 Voorbereiding door hbo van algemene competenties

De kwaliteit van de voorbereiding door het HBO heeft betrekking op alle afgestudeerden in de steekproef. De kwaliteit van de voorbereiding is gemeten op een 5-puntschaal (1 'volstrekt onvoldoende'; 2 'onvoldoende'; 3 'voldoende' 4 'goed'; 5 'zeer goed'). De tabellen vermelden het % (volstrekt) onvoldoende (antwoordcategorie 1 en 2), het % voldoende (antwoordcategorie 3) en het % (zeer) goed (antwoordcategorie 4 en 5).

Voorbereiding door HBO: Kennis en inzicht van uw eigen vakgebied

			Voorbereiding door HBO: Kennis en inzicht van uw eigen vakgebied			Total
			1 (volstrekt) onvoldoende	3 voldoende	5 (zeer)goed	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	22	143	49	214
		% within HBO Domein competenties	10,3%	66,8%	22,9%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	39	192	81	312
		% within HBO Domein competenties	12,5%	61,5%	26,0%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	85	381	146	612
		% within HBO Domein competenties	13,9%	62,3%	23,9%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	40	135	46	221
		% within HBO Domein competenties	18,1%	61,1%	20,8%	100,0%
	5 HEO Law	Count	0	6	2	8
		% within HBO Domein competenties	,0%	75,0%	25,0%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	7	27	19	53
		% within HBO Domein competenties	13,2%	50,9%	35,8%	100,0%
Total	Count		193	884	343	1420
	% within HBO Domein competenties		13,6%	62,3%	24,2%	100,0%

Voorbereiding door HBO: Vermogen om de laatste ontwikkelingen in uw vakgebied eigen te maken

			Voorbereiding door HBO: Vermogen om de laatste ontwikkelingen in uw vakgebied eigen te maken			Total
			1 (volstrekt) onvoldoende	3 voldoende	5 (zeer)goed	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	35	126	53	214
		% within HBO Domein competenties	16,4%	58,9%	24,8%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	41	171	97	309
		% within HBO Domein competenties	13,3%	55,3%	31,4%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	95	318	196	609
		% within HBO Domein competenties	15,6%	52,2%	32,2%	100,0%
	4 HEO Communi-cations	Count	54	113	53	220
		% within HBO Domein competenties	24,5%	51,4%	24,1%	100,0%
	5 HEO Law	Count	0	6	2	8
		% within HBO Domein competenties	,0%	75,0%	25,0%	100,0%
	6 HTO Information and Communica-tion Technology	Count	10	24	19	53
		% within HBO Domein competenties	18,9%	45,3%	35,8%	100,0%
	Total	Count	235	758	420	1413
		% within HBO Domein competenties	16,6%	53,6%	29,7%	100,0%

* Verschillen tussen domeinen significant op 5%-niveau.

Voorbereiding door HBO: Vermogen om uw vakkennis en –inzicht op professionele wijze toe te passen

			Voorbereiding door HBO: Vermogen om uw vakkennis en –inzicht op professionele wijze toe te passen			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	32	114	65	211
		% within HBO Domein competenties	15,2%	54,0%	30,8%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	38	156	115	309
		% within HBO Domein competenties	12,3%	50,5%	37,2%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	91	315	204	610
		% within HBO Domein competenties	14,9%	51,6%	33,4%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	38	122	61	221
		% within HBO Domein competenties	17,2%	55,2%	27,6%	100,0%
	5 HEO Law	Count	0	3	5	8
		% within HBO Domein competenties	,0%	37,5%	62,5%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	7	25	21	53
		% within HBO Domein competenties	13,2%	47,2%	39,6%	100,0%
	Total	Count	206	735	471	1412
		% within HBO Domein competenties	14,6%	52,1%	33,4%	100,0%

Voorbereiding door HBO: Vermogen om problemen op uw vakgebied op te lossen

			Voorbereiding door HBO: Vermogen om problemen op uw vakgebied op te lossen			Total
			1 (volstrekt) onvoldoende	3 voldoende	5 (zeer)goed	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	30	119	64	213
		% within HBO Domein competenties	14,1%	55,9%	30,0%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	43	156	109	308
		% within HBO Domein competenties	14,0%	50,6%	35,4%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	89	301	220	610
		% within HBO Domein competenties	14,6%	49,3%	36,1%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	47	115	58	220
		% within HBO Domein competenties	21,4%	52,3%	26,4%	100,0%
	5 HEO Law	Count	0	3	5	8
		% within HBO Domein competenties	,0%	37,5%	62,5%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	3	30	20	53
		% within HBO Domein competenties	5,7%	56,6%	37,7%	100,0%
Total	Count	212	724	476	1412	
	% within HBO Domein competenties	15,0%	51,3%	33,7%	100,0%	

Verschillen tussen domeinen significant op 5%-niveau.

Voorbereiding door HBO: Vermogen om relevante informatie te verzamelen en te interpreteren

			Voorbereiding door HBO: Vermogen om relevante informatie te verzamelen en te interpreteren			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	21	105	86	212
		% within HBO Domein competenties	9,9%	49,5%	40,6%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	31	116	163	310
		% within HBO Domein competenties	10,0%	37,4%	52,6%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	46	275	288	609
		% within HBO Domein competenties	7,6%	45,2%	47,3%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	22	103	95	220
		% within HBO Domein competenties	10,0%	46,8%	43,2%	100,0%
	5 HEO Law	Count	0	3	5	8
		% within HBO Domein competenties	,0%	37,5%	62,5%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	2	19	31	52
		% within HBO Domein competenties	3,8%	36,5%	59,6%	100,0%
	Total	Count	122	621	668	1411
		% within HBO Domein competenties	8,6%	44,0%	47,3%	100,0%

Voorbereiding door HBO: Vermogen om argumenten aan te voeren en te verdiepen

			Voorbereiding door HBO: Vermogen om argumenten aan te voeren en te verdiepen			Total
			1 (volstrekt) onvoldoende	3 voldoende	5 (zeer)goed	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	40	111	60	211
		% within HBO Domein competenties	19,0%	52,6%	28,4%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	38	145	128	311
		% within HBO Domein competenties	12,2%	46,6%	41,2%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	74	291	245	610
		% within HBO Domein competenties	12,1%	47,7%	40,2%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	42	107	72	221
		% within HBO Domein competenties	19,0%	48,4%	32,6%	100,0%
	5 HEO Law	Count	0	2	6	8
		% within HBO Domein competenties	,0%	25,0%	75,0%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	7	24	22	53
		% within HBO Domein competenties	13,2%	45,3%	41,5%	100,0%
	Total	Count	201	680	533	1414
		% within HBO Domein competenties	14,2%	48,1%	37,7%	100,0%

Verschillen tussen domeinen significant op 1%-niveau.

Voorbereiding door HBO: Vermogen om een afgewogen oordeel te vormen

			Voorbereiding door HBO: Vermogen om een afgewogen oordeel te vormen			Total
			1 (volstrekt) onvoldoende	3 voldoende	5 (zeer)goed	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	33	116	64	213
		% within HBO Domein competenties	15,5%	54,5%	30,0%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	26	152	133	311
		% within HBO Domein competenties	8,4%	48,9%	42,8%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	61	300	248	609
		% within HBO Domein competenties	10,0%	49,3%	40,7%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	39	112	69	220
		% within HBO Domein competenties	17,7%	50,9%	31,4%	100,0%
	5 HEO Law	Count	0	3	5	8
		% within HBO Domein competenties	,0%	37,5%	62,5%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	3	28	22	53
		% within HBO Domein competenties	5,7%	52,8%	41,5%	100,0%
Total	Count		162	711	541	1414
	% within HBO Domein competenties		11,5%	50,3%	38,3%	100,0%

Verschillen tussen domeinen significant op 1%-niveau.

Voorbereiding door HBO: Vermogen om aan anderen duidelijk te maken wat u bedoelt

			Voorbereiding door HBO: Vermogen om aan anderen duidelijk te maken wat u bedoelt			Total
			1 (volstrekt) onvoldoende	3 voldoende	5 (zeer)goed	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	29	114	69	212
		% within HBO Domein competenties	13,7%	53,8%	32,5%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	28	126	156	310
		% within HBO Domein competenties	9,0%	40,6%	50,3%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	64	274	267	605
		% within HBO Domein competenties	10,6%	45,3%	44,1%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	23	108	89	220
		% within HBO Domein competenties	10,5%	49,1%	40,5%	100,0%
	5 HEO Law	Count	0	2	6	8
		% within HBO Domein competenties	,0%	25,0%	75,0%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	4	27	22	53
		% within HBO Domein competenties	7,5%	50,9%	41,5%	100,0%
	Total	Count	148	651	609	1408
		% within HBO Domein competenties	10,5%	46,2%	43,3%	100,0%

Verschillen tussen domeinen significant op 5%-niveau.

Voorbereiding door HBO: Vermogen om uw kennis op een substantieel hoger niveau te brengen

			Voorbereiding door HBO: Vermogen om uw kennis op een substantieel hoger niveau te brengen			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	
HBO Domein competenties	1 HEO Economics	Count	33	98	81	212
		% within HBO Domein competenties	15,6%	46,2%	38,2%	100,0%
	2 HEO Commerce	Count	33	151	125	309
		% within HBO Domein competenties	10,7%	48,9%	40,5%	100,0%
	3 HEO Business Administration	Count	94	303	212	609
		% within HBO Domein competenties	15,4%	49,8%	34,8%	100,0%
	4 HEO Communications	Count	56	106	56	218
		% within HBO Domein competenties	25,7%	48,6%	25,7%	100,0%
	5 HEO Law	Count	0	4	4	8
		% within HBO Domein competenties	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
	6 HTO Information and Communication Technology	Count	3	29	21	53
		% within HBO Domein competenties	5,7%	54,7%	39,6%	100,0%
	Total	Count	219	691	499	1409
		% within HBO Domein competenties	15,5%	49,0%	35,4%	100,0%

Verschillen tussen domeinen significant op 1%-niveau.

7 Appendix 4: Beschrijvende tabellen van domeincompetenties in de pilot

Het vereiste niveau heeft in deze appendix betrekking op afgestudeerden die in hun **kerndomein** werken, d.w.z. in een functie die qua vereist opleidingsniveau én vereiste opleidingsrichting aansluit bij de gevolgde HBO-opleiding. Het vereiste niveau is gemeten op een 5-puntschaal (1 'matig' <-> 5 'uitmuntend'). De tabellen in deze appendix vermelden het % laag (antwoordcategorie 1, 2 en 3) en het % hoog (antwoordcategorie 4 en 5).

De kwaliteit van de **voorbereiding door het HBO** heeft betrekking op **alle** afgestudeerden in de steekproef. De kwaliteit van de voorbereiding is gemeten op een 5-puntschaal (1 'volstrekt onvoldoende'; 2 'onvoldoende'; 3 'voldoende' 4 'goed'; 5 'zeer goed'). De tabellen in deze appendix vermelden het % (volstrekt) onvoldoende (antwoordcategorie 1 en 2), het % voldoende (antwoordcategorie 3) en het % (zeer) goed (antwoordcategorie 4 en 5).

De cijfers in grijs in dit hoofdstuk hebben betrekking op minder dan 20 respondenten.

7.1 Economics

Opleidingen in de steekproef

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	71440010 HBO B Accountancy	75	28,6	28,6	28,6
	71440020 HBO B Bedrijfseconomie	154	58,8	58,8	87,4
	71440030 HBO B Fiscale Economie	12	4,6	4,6	92,0
	71440040 HBO B Financial Services Management	21	8,0	8,0	100,0
	Total	262	100,0	100,0	

7.1.1 Vereist niveau (Economics)

Beheersing informatiesystemen

Ontwerpen, inrichten en onderhouden van (geautomatiseerde) informatiesystemen voor het besturen van organisaties

			Comp. VN: ontwerpen, inrichten, onderhouden info.systeem		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.: 71440010 HBO B Accountancy	Count		21	37	58
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		36,2%	63,8%	100,0%
71440020 HBO B Bedrijfseconomie	Count		32	44	76
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		42,1%	57,9%	100,0%
71440030 HBO B Fiscale Economie	Count		2	1	3
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		66,7%	33,3%	100,0%
71440040 HBO B Financial Services Management	Count		3	3	6
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		50,0%	50,0%	100,0%
Total	Count		58	85	143
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		40,6%	59,4%	100,0%

Beheersing administratieve organisatie

Vormgeven, inrichten en toetsen van de administratieve organisatie

			Comp. VN: vormgeven, inrichten, toetsen administratieve org.		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.: 71440010 HBO B Accountancy	Count		14	44	58
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		24,1%	75,9%	100,0%
71440020 HBO B Bedrijfseconomie	Count		31	45	76
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		40,8%	59,2%	100,0%
71440030 HBO B Fiscale Economie	Count		2	1	3
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		66,7%	33,3%	100,0%
71440040 HBO B Financial Services Management	Count		3	3	6
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		50,0%	50,0%	100,0%
Total	Count		50	93	143
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		35,0%	65,0%	100,0%

Beheersing financieel-economische en fiscale risico's

Bepalen en beheersen van financieel-economische en fiscale risico's

			Comp. VN: bepalen, beheersen fin.econom., fiscale risico's		
			1 laag	5 hoog	Total
Adm. codenr.: 71440010 HBO B Accountancy	Count		21	37	58
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		36,2%	63,8%	100,0%
71440020 HBO B Bedrijfseconomie	Count		38	38	76
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		50,0%	50,0%	100,0%
71440030 HBO B Fiscale Economie	Count		2	1	3
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		66,7%	33,3%	100,0%
71440040 HBO B Financial Services Management	Count		3	3	6
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		50,0%	50,0%	100,0%
Total	Count		64	79	143
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		44,8%	55,2%	100,0%

Verstrekken van financieel-economische en fiscale informatie

Bepalen en verstrekken van financieel-economische en fiscale informatie voor besluitvorming

			Comp. VN: bepalen, verstrekken financieel-economische en fiscale info.		
			1 laag	5 hoog	Total
Adm. codenr.: 71440010 HBO B Accountancy	Count		26	32	58
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		44,8%	55,2%	100,0%
71440020 HBO B Bedrijfseconomie	Count		29	47	76
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		38,2%	61,8%	100,0%
71440030 HBO B Fiscale Economie	Count		2	1	3
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		66,7%	33,3%	100,0%
71440040 HBO B Financial Services Management	Count		1	5	6
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		16,7%	83,3%	100,0%
Total	Count		58	85	143
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		40,6%	59,4%	100,0%

Extern verstrekken van informatie

Verstrekken van informatie ten behoeve van externe belanghebbenden

			Comp. VN:verstrekken info. Externe belanghebbenden		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.:	71440010 HBO B Ac-	Count	20	38	58
opleidingsrichting	countancy	% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	34,5%	65,5%	100,0%
	71440020 HBO B Be-	Count	29	46	75
	drijfseconomie	% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	38,7%	61,3%	100,0%
	71440030 HBO B Fiscale	Count	2	1	3
	Economie	% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	66,7%	33,3%	100,0%
	71440040 HBO B Finan-	Count	3	3	6
	cial Services Manage-	% within Adm. codenr.:			
	ment	opleidingsrichting	50,0%	50,0%	100,0%
Total		Count	54	88	142
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	38,0%	62,0%	100,0%

Adviseren op financieel-economisch en fiscaal terrein

Geven van adviezen en verlenen van diensten op financieel-economisch en fiscaal terrein aan belanghebbenden

			Comp. VN: verlenen diensten, geven fin.econom. Adviezen		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.:	71440010 HBO B Ac-	Count	29	29	58
opleidingsrichting	countancy	% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	50,0%	50,0%	100,0%
	71440020 HBO B Be-	Count	41	35	76
	drijfseconomie	% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	53,9%	46,1%	100,0%
	71440030 HBO B Fiscale	Count	3	0	3
	Economie	% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	100,0%	,0%	100,0%
	71440040 HBO B Finan-	Count	3	3	6
	cial Services Management	% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	50,0%	50,0%	100,0%
Total		Count	76	67	143
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	53,1%	46,9%	100,0%

7.1.2 Voorbereiding door hbo (Economics)

Beheersing informatiesystemen

Ontwerpen, inrichten en onderhouden van (geautomatiseerde) informatiesystemen voor het besturen van organisaties

			Voorbereiding door HBO: Ontwerpen, inrichten en onderhouden van (geautomatiseerde) informatiesystemen voor het besturen van organisaties			
			1 (volstrekt) onvoldoende	3 voldoende	5 (zeer)goed	Total
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71440010 HBO B Accountancy	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	12 18,8%	36 56,3%	16 25,0%	64 100,0%
	71440020 HBO B Bedrijfseconomie	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	32 26,2%	54 44,3%	36 29,5%	122 100,0%
	71440030 HBO B Fiscale Economie	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	0 ,0%	4 66,7%	2 33,3%	6 100,0%
	71440040 HBO B Financial Services Management	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	6 33,3%	10 55,6%	2 11,1%	18 100,0%
Total		Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50 23,8%	104 49,5%	56 26,7%	210 100,0%

Beheersing administratieve organisatie

Vormgeven, inrichten en toetsen van de administratieve organisatie

			Voorbereiding door HBO: Vormgeven, inrichten en toetsen van de administratieve organisatie			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	
Adm. codenr.:	71440010 HBO B	Count	5	28	32	65
opleidingsrichting	Accountancy	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	7,7%	43,1%	49,2%	100,0%
	71440020 HBO B	Count	11	66	45	122
	Bedrijfseconomie	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	9,0%	54,1%	36,9%	100,0%
	71440030 HBO B	Count	0	4	2	6
	Fiscale Economie	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	66,7%	33,3%	100,0%
	71440040 HBO B	Count	5	11	2	18
	Financial Services Management	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	27,8%	61,1%	11,1%	100,0%
Total		Count	21	109	81	211
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	10,0%	51,7%	38,4%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 5%-niveau.

Beheersing financieel-economische en fiscale risico's

Bepalen en beheersen van financieel-economische en fiscale risico's

			Voorbereiding door HBO: Bepalen en beheersen van financieel-economische en fiscale risico's			
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	Total
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71440010 HBO B Accountancy	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	13 20,0%	34 52,3%	18 27,7%	65 100,0%
	71440020 HBO B Bedrijfseconomie	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	20 16,4%	72 59,0%	30 24,6%	122 100,0%
	71440030 HBO B Fiscale Economie	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	2 33,3%	2 33,3%	2 33,3%	6 100,0%
	71440040 HBO B Financial Services Management	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	2 11,1%	9 50,0%	7 38,9%	18 100,0%
Total		Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	37 17,5%	117 55,5%	57 27,0%	211 100,0%

Verstrekken van financieel-economische en fiscale informatie

Bepalen en verstrekken van financieel-economische en fiscale informatie voor besluitvorming

			Vorbereiding door HBO: Bepalen en verstrekken van financieel-economische en fiscale informatie voor besluitvorming			
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	Total
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71440010 HBO B Accountancy	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	16 24,6%	34 52,3%	15 23,1%	65 100,0%
	71440020 HBO B Bedrijfseconomie	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	25 20,5%	61 50,0%	36 29,5%	122 100,0%
	71440030 HBO B Fiscale Economie	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	1 16,7%	3 50,0%	2 33,3%	6 100,0%
	71440040 HBO B Financial Services Management	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	1 5,9%	9 52,9%	7 41,2%	17 100,0%
Total		Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	43 20,5%	107 51,0%	60 28,6%	210 100,0%

Extern verstrekken van informatie

Verstrekken van informatie ten behoeve van externe belanghebbenden

			Voorbereiding door HBO: Verstrekken van informatie ten behoeve van externe belanghebbenden			
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	Total
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71440010 HBO B Accountancy	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	15 23,1%	31 47,7%	19 29,2%	65 100,0%
	71440020 HBO B Bedrijfseconomie	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	25 20,7%	65 53,7%	31 25,6%	121 100,0%
	71440030 HBO B Fiscale Economie	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	1 16,7%	4 66,7%	1 16,7%	6 100,0%
	71440040 HBO B Financial Services Management	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	1 5,6%	11 61,1%	6 33,3%	18 100,0%
Total		Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	42 20,0%	111 52,9%	57 27,1%	210 100,0%

Adviseren op financieel-economisch en fiscaal terrein

Geven van adviezen en verlenen van diensten op financieel-economisch en fiscaal terrein aan belanghebbers

			Voorbereiding door HBO: Verlenen van diensten en geven van adviezen op financieel-economisch en fiscaal terrein aan belanghebbers			
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	Total
Adm. codenr.:	71440010 HBO B	Count	25	26	13	64
opleidingsrichting	Accountancy	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	39,1%	40,6%	20,3%	100,0%
	71440020 HBO B	Count	39	57	26	122
	Bedrijfseconomie	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	32,0%	46,7%	21,3%	100,0%
	71440030 HBO B	Count	0	4	2	6
	Fiscale Economie	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	66,7%	33,3%	100,0%
	71440040 HBO B	Count	3	6	9	18
	Financial Services Management	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	16,7%	33,3%	50,0%	100,0%
Total		Count	67	93	50	210
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	31,9%	44,3%	23,8%	100,0%

7.2 Commerce

Opleidingen in de steekproef

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	71440180 HBO B Commerciële Economie	285	75,2	75,2	75,2
	71440190 HBO B Trade Management gericht op Azië	6	1,6	1,6	76,8
	71440220 HBO B International Business and Languages	28	7,4	7,4	84,2
	71440230 HBO B Small Business en Retail Management	50	13,2	13,2	97,4
	71440240 HBO B Food & Business	10	2,6	2,6	100,0
Total		379	100,0	100,0	

7.2.1 Vereist niveau (Commerce)

Creëren producten en diensten

Initiëren en creëren van producten en diensten, zelfstandig en ondernemend

			Vereist niveau: Initiëren en creëren van producten en diensten, zelfstandig en ondernemend		
			1 laag	5 hoog	Total
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71440180 HBO B Commerciële Economie	Count	55	52	107
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	51,4%	48,6%	100,0%
	71440190 HBO B Trade Management gericht op Azië	Count	0	1	1
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
	71440220 HBO B International Business and Languages	Count	5	6	11
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	45,5%	54,5%	100,0%
	71440230 HBO B Small Business en Retail Management	Count	10	7	17
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	58,8%	41,2%	100,0%
	71440240 HBO B Food & Business	Count	0	3	3
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
Total		Count	70	69	139
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,4%	49,6%	100,0%

Beheersing marktonderzoek

Uitvoeren, interpreteren, toetsen en evalueren van marktonderzoek

			Vereist niveau: Uitvoeren, interpreteren, toetsen en evalueren van marktonderzoek		
			1 laag	5 hoog	Total
Adm. codenr.:	71440180 HBO B Com-	Count	62	45	107
opleidingsrichting	merciële Economie	% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	57,9%	42,1%	100,0%
	71440190 HBO B Trade	Count	0	1	1
	Management gericht op	% within Adm. codenr.:			
	Azië	opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
	71440220 HBO B Inter-	Count	3	8	11
	national Business and	% within Adm. codenr.:			
	Languages	opleidingsrichting	27,3%	72,7%	100,0%
	71440230 HBO B Small	Count	9	8	17
	Business en Retail Ma-	% within Adm. codenr.:			
	management	opleidingsrichting	52,9%	47,1%	100,0%
	71440240 HBO B Food	Count	2	1	3
	& Business	% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	66,7%	33,3%	100,0%
Total		Count	76	63	139
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	54,7%	45,3%	100,0%

Analyse interne en externe omgeving

Vaststellen voor een onderneming van enerzijds de sterktes en zwaktes op basis van een analyse van de interne bedrijfsprocessen en –cultuur, als onderdeel van de waardeketen, en anderzijds van de kansen en bedreigingen op de lokale, nationale en/of internationale markt op basis van relevante nationale en internationale trends

			Vereist niveau: Vaststellen voor een onderneming van enerzijds de sterktes en zwaktes op basis van een analyse van de interne bedrijfsprocessen en –cultuur,		
			1 laag	5 hoog	Total
Adm. codenr.:	71440180 HBO B	Count	43	64	107
opleidingsrichting	Commerciële Economie	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	40,2%	59,8%	100,0%
	71440190 HBO B	Count	0	1	1
	Trade Management gericht op Azië	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
	71440220 HBO B	Count	1	10	11
	International Business and Languages	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	9,1%	90,9%	100,0%
	71440230 HBO B	Count	7	10	17
	Small Business en Retail Management	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	41,2%	58,8%	100,0%
	71440240 HBO B	Count	0	3	3
	Food & Business	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
Total		Count	51	88	139
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	36,7%	63,3%	100,0%

Ontwikkelen marketingbeleid

Ontwikkelen van marketingbeleid (ondernemingsbeleid) voor een nationaal of internationaal opererende onderneming en het kunnen onderbouwen en beargumenteren van gemaakte keuzes

			Vereist niveau: Ontwikkelen van marketingbeleid (ondernemingsbeleid) voor een nationaal of internationaal opererende onderneming en het kunnen onderbouwen		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71440180 HBO B Commerciële Economie	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50 47,2%	56 52,8%	106 100,0%
	71440190 HBO B Trade Management gericht op Azië	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	0 ,0%	1 100,0%	1 100,0%
	71440220 HBO B International Business and Languages	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	4 36,4%	7 63,6%	11 100,0%
	71440230 HBO B Small Business en Retail Management	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	7 41,2%	10 58,8%	17 100,0%
	71440240 HBO B Food & Business	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	1 33,3%	2 66,7%	3 100,0%
	Total	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	62 44,9%	76 55,1%	138 100,0%

Implementatie marketingbeleid

Opstellen, uitvoeren en bijstellen van plannen vanuit het marketingbeleid (ondernemingsbeleid)

			Vereist niveau: Opstellen, uitvoeren en bijstellen van plannen vanuit het marketingbeleid (ondernemingsbeleid)		
			1 laag	5 hoog	Total
Adm. codenr.:	71440180 HBO B	Count	56	51	107
opleidingsrichting	Commerciële Economie	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	52,3%	47,7%	100,0%
	71440190 HBO B Trade Management gericht op Azië	Count	0	1	1
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
	71440220 HBO B International Business and Languages	Count	3	8	11
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	27,3%	72,7%	100,0%
	71440230 HBO B Small Business en Retail Management	Count	10	7	17
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	58,8%	41,2%	100,0%
	71440240 HBO B Food & Business	Count	1	2	3
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	33,3%	66,7%	100,0%
Total		Count	70	69	139
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,4%	49,6%	100,0%

Zakelijke relaties onderhouden

Ontwikkelen en onderhouden van zakelijke relaties ten behoeve van inkoop, verkoop en dienstverlening

			Vereist niveau: Ontwikkelen en onderhouden van zakelijke relaties ten behoeve van inkoop, verkoop en dienstverlening		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.:	71440180 HBO B	Count			
opleidingsrichting	Commerciële Econo- mie		29	78	107
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	27,1%	72,9%	100,0%
	71440190 HBO B	Count			
	Trade Management gericht op Azië		0	1	1
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
	71440220 HBO B	Count			
	International Business and Languages		2	9	11
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	18,2%	81,8%	100,0%
	71440230 HBO B	Count			
	Small Business en Retail Management		3	14	17
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	17,6%	82,4%	100,0%
	71440240 HBO B	Count			
	Food & Business		1	2	3
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	33,3%	66,7%	100,0%
Total		Count	35	104	139
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	25,2%	74,8%	100,0%

Communiceren in interculturele context

Communiceren in meer talen en rekening houdend met culturele verschillen, intern en extern, nationaal en internationaal

			Vereist niveau: Communiceren in meer talen en rekening houdend met culturele verschillen, intern en extern, nationaal en internationaal		
			1 laag	5 hoog	Total
Adm. codenr.:	71440180 HBO B	Count	51	56	107
opleidingsrichting	Commerciële Econo- mie	% within Adm. codenr.: oplei- dingsrichting	47,7%	52,3%	100,0%
	71440190 HBO B	Count	0	1	1
	Trade Management gericht op Azië	% within Adm. codenr.: oplei- dingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
	71440220 HBO B	Count	0	11	11
	International Business and Languages	% within Adm. codenr.: oplei- dingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
	71440230 HBO B	Count	5	12	17
	Small Business en Retail Management	% within Adm. codenr.: oplei- dingsrichting	29,4%	70,6%	100,0%
	71440240 HBO B	Count	0	3	3
	Food & Business	% within Adm. codenr.: oplei- dingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
Total		Count	56	83	139
		% within Adm. codenr.: oplei- dingsrichting	40,3%	59,7%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 5%-niveau.

Leiding geven

Leiding geven aan een bedrijf, een bedrijfsonderdeel, bedrijfsprocessen of een project

			Vereist niveau: Leiding geven aan een bedrijf, een bedrijfsonderdeel, bedrijfsprocessen of een project		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.:	71440180 HBO B	Count	58	49	107
opleidingsrichting	Commerciële Econo- mie	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	54,2%	45,8%	100,0%
	71440190 HBO B	Count	0	1	1
	Trade Management gericht op Azië	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
	71440220 HBO B	Count	7	4	11
	International Business and Languages	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	63,6%	36,4%	100,0%
	71440230 HBO B	Count	7	10	17
	Small Business en Retail Management	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	41,2%	58,8%	100,0%
	71440240 HBO B Food & Business	Count	1	2	3
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	33,3%	66,7%	100,0%
Total		Count	73	66	139
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	52,5%	47,5%	100,0%

7.2.2 Voorbereiding door hbo (Commerce)

Creëren producten en diensten

Initiëren en creëren van producten en diensten, zelfstandig en ondernemend

			Voorbereiding door HBO: Initiëren en creëren van producten en diensten, zelfstandig en ondernemend			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71440180 HBO B Commerciële Economie	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	39 17,4%	127 56,7%	58 25,9%	224 100,0%
	71440190 HBO B Trade Management gericht op Azië	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	2 40,0%	3 60,0%	0 ,0%	5 100,0%
	71440220 HBO B International Business and Languages	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	6 25,0%	12 50,0%	6 25,0%	24 100,0%
	71440230 HBO B Small Business en Retail Management	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	11 26,2%	20 47,6%	11 26,2%	42 100,0%
	71440240 HBO B Food & Business	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	1 12,5%	3 37,5%	4 50,0%	8 100,0%
	Total	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	59 19,5%	165 54,5%	79 26,1%	303 100,0%

Beheersing marktonderzoek

Uitvoeren, interpreteren, toetsen en evalueren van marktonderzoek

			Voorbereiding door HBO: Uitvoeren, interpreteren, toetsen en evalueren van marktonderzoek			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	
Adm. codenr.:	71440180 HBO B	Count	30	84	110	224
opleidingsrichting	Commerciële Economie	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	13,4%	37,5%	49,1%	100,0%
	71440190 HBO B	Count	1	2	2	5
	Trade Management gericht op Azië	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	20,0%	40,0%	40,0%	100,0%
	71440220 HBO B	Count	2	9	13	24
	International Business and Languages	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	8,3%	37,5%	54,2%	100,0%
	71440230 HBO B	Count	5	20	17	42
	Small Business en Retail Management	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	11,9%	47,6%	40,5%	100,0%
	71440240 HBO B	Count	0	3	5	8
	Food & Business	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	37,5%	62,5%	100,0%
Total		Count	38	118	147	303
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	12,5%	38,9%	48,5%	100,0%

Analyse interne en externe omgeving

Vaststellen voor een onderneming van enerzijds de sterktes en zwaktes op basis van een analyse van de interne bedrijfsprocessen en –cultuur, als onderdeel van de waardeketen, en anderzijds van de kansen en bedreigingen op de lokale, nationale en/of internationale markt op basis van relevante nationale en internationale trends

			Voorbereiding door HBO: Vaststellen voor een onderneming van enerzijds de sterktes en zwaktes op basis van een analyse van de interne bedrijfsprocessen en –cultuur,			
			1 (volstrekt) onvoldoende	3 voldoende	5 (zeer)goed	Total
Adm. codenr.:	71440180 HBO	Count	16	74	135	225
opleidingsrichting	B Commerciële Economie	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	7,1%	32,9%	60,0%	100,0%
	71440190 HBO	Count	1	1	3	5
	B Trade Management gericht op Azië	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	20,0%	20,0%	60,0%	100,0%
	71440220 HBO	Count	1	4	19	24
	B International Business and Languages	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	4,2%	16,7%	79,2%	100,0%
	71440230 HBO	Count	4	14	24	42
	B Small Business en Retail Management	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	9,5%	33,3%	57,1%	100,0%
	71440240 HBO	Count	0	4	4	8
	B Food & Business	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Total		Count	22	97	185	304
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	7,2%	31,9%	60,9%	100,0%

Ontwikkelen marketingbeleid

Ontwikkelen van marketingbeleid (ondernemingsbeleid) voor een nationaal of internationaal opererende onderneming en het kunnen onderbouwen en beargumenteren van gemaakte keuzes

			Voorbereiding door HBO: Ontwikkelen van marketingbeleid (ondernemingsbeleid) voor een nationaal of internationaal opererende onderneming en het kunnen onderbouwen			
			1 (volstrekt) onvoldoende	3 voldoende	5 (zeer)goed	Total
Adm. codenr.:	71440180 HBO	Count	23	99	101	223
opleidingsrichting	B Commerciële Economie	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	10,3%	44,4%	45,3%	100,0%
	71440190 HBO	Count	2	1	2	5
	B Trade Management gericht op Azië	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	40,0%	20,0%	40,0%	100,0%
	71440220 HBO	Count	1	11	12	24
	B International Business and Languages	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	4,2%	45,8%	50,0%	100,0%
	71440230 HBO	Count	4	20	18	42
	B Small Business en Retail Management	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	9,5%	47,6%	42,9%	100,0%
	71440240 HBO	Count	2	4	2	8
	B Food & Business	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	25,0%	50,0%	25,0%	100,0%
Total		Count	32	135	135	302
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	10,6%	44,7%	44,7%	100,0%

Implementatie marketingbeleid

Opstellen, uitvoeren en bijstellen van plannen vanuit het marketingbeleid (ondernemingsbeleid)

			Vorbereiding door HBO: Opstellen, uitvoeren en bijstellen van plannen vanuit het marketingbeleid (ondernemingsbeleid)			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	
Adm. codenr.:	71440180 HBO B	Count	40	92	93	225
opleidings-richting	Commerciële Economie	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	17,8%	40,9%	41,3%	100,0%
	71440190 HBO B	Count	2	2	1	5
	Trade Management gericht op Azië	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	40,0%	40,0%	20,0%	100,0%
	71440220 HBO B	Count	3	8	13	24
	International Business and Languages	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	12,5%	33,3%	54,2%	100,0%
	71440230 HBO B	Count	12	17	13	42
	Small Business en Retail Management	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	28,6%	40,5%	31,0%	100,0%
	71440240 HBO B	Count	4	2	2	8
	Food & Business	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	25,0%	25,0%	100,0%
Total		Count	61	121	122	304
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	20,1%	39,8%	40,1%	100,0%

Zakelijke relaties onderhouden

Ontwikkelen en onderhouden van zakelijke relaties ten behoeve van inkoop, verkoop en dienstverlening

			Voorbereiding door HBO: Ontwikkelen en onderhouden van zakelijke relaties ten behoeve van inkoop, verkoop en dienstverlening			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71440180 HBO B	Count	85	103	37	225
	Commerciële Economie	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	37,8%	45,8%	16,4%	100,0%
	71440190 HBO B	Count	1	1	3	5
	Trade Management gericht op Azië	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	20,0%	20,0%	60,0%	100,0%
	71440220 HBO B	Count	6	10	8	24
	International Business and Languages	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	25,0%	41,7%	33,3%	100,0%
	71440230 HBO B	Count	13	16	13	42
	Small Business en Retail Management	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	31,0%	38,1%	31,0%	100,0%
Total	71440240 HBO B	Count	4	1	3	8
	Food & Business	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	12,5%	37,5%	100,0%
		Count	109	131	64	304
			35,9%	43,1%	21,1%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 5%-niveau.

Communiceren in interculturele context

Communiceren in meer talen en rekening houdend met culturele verschillen, intern en extern, nationaal en internationaal

			Voorbereiding door HBO: Communiceren in meer talen en rekening houdend met culturele verschillen, intern en extern, nationaal en internationaal			Total
			1 (volstrekt) onvoldoende	3 voldoende	5 (zeer)goed	
Adm. codenr.: 71440180 HBO B	Commerciële Economie	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	74	106	45	225
			32,9%	47,1%	20,0%	100,0%
Adm. codenr.: 71440190 HBO B	Trade Management gericht op Azië	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	0	2	3	5
			,0%	40,0%	60,0%	100,0%
Adm. codenr.: 71440220 HBO B	International Business and Languages	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	2	6	16	24
			8,3%	25,0%	66,7%	100,0%
Adm. codenr.: 71440230 HBO B	Small Business en Retail Management	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	12	14	16	42
			28,6%	33,3%	38,1%	100,0%
Adm. codenr.: 71440240 HBO B	Food & Business	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	4	1	3	8
			50,0%	12,5%	37,5%	100,0%
Total		Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	92	129	83	304
			30,3%	42,4%	27,3%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 1%-niveau.

Leiding geven

Leiding geven aan een bedrijf, een bedrijfsonderdeel, bedrijfsprocessen of een project

			Voorbereiding door HBO: Leiding geven aan een bedrijf, een bedrijfsonderdeel, bedrijfsprocessen of een project			
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	Total
Adm. codenr.:	71440180 HBO	Count	104	87	33	224
opleidingsrichting	B Commerciële Economie	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	46,4%	38,8%	14,7%	100,0%
	71440190 HBO	Count	1	3	1	5
	B Trade Management gericht op Azië	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	20,0%	60,0%	20,0%	100,0%
	71440220 HBO	Count	13	7	4	24
	B International Business and Languages	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	54,2%	29,2%	16,7%	100,0%
	71440230 HBO	Count	8	12	21	41
	B Small Business en Retail Management	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	19,5%	29,3%	51,2%	100,0%
	71440240 HBO	Count	3	2	3	8
	B Food & Business	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	37,5%	25,0%	37,5%	100,0%
Total		Count	129	111	62	302
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	42,7%	36,8%	20,5%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 1%-niveau.

7.3 Business Administration

Opleidingen in de steekproef

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 71241000 HBO Ad Functiegerichte BA in toerisme en recreatie	2	,3	,3	,3
71440150 HBO B Bestuurskunde/Overheidsmanagement	19	2,6	2,6	2,8
71440160 HBO B Management, Economie en Recht	246	33,2	33,2	36,0
71440200 HBO B Logistiek en Economie	41	5,5	5,5	41,6
71440350 HBO B Facility Management	75	10,1	10,1	51,7
71440360 HBO B Hoger Hotelonderwijs	89	12,0	12,0	63,7
71440370 HBO B Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs	68	9,2	9,2	72,9
71440380 HBO B Vrijetijdsmanagement	99	13,4	13,4	86,2
71440510 HBO B Hoger Toeristisch Management	7	,9	,9	87,2
71440560 HBO B Office management	1	,1	,1	87,3
71441090 HBO B International Business and Management Studies	26	3,5	3,5	90,8
71441110 HBO B Media en Entertainment Management	28	3,8	3,8	94,6
71441140 HBO B Integrale Veiligheid	6	,8	,8	95,4
71441150 HBO B Vastgoed en Makelaardij	27	3,6	3,6	99,1
71441250 HBO B Bouwmanagement en Vastgoed	2	,3	,3	99,3
71441310 HBO B Integrale Veiligheidskunde	4	,5	,5	99,9
71540100 HBO M International Hospitality Management	1	,1	,1	100,0
Total	741	100,0	100,0	

7.3.1 Vereist niveau (Business Administration)

Analyse externe omgeving

Ontwikkelen van een visie op veranderingen en trends in de externe omgeving en ontwikkelen van relaties, netwerken en ketens

			Vereist niveau: Ontwikkelen van een visie op veranderingen en trends in de externe omgeving en ontwikkelen van relaties, netwerken en ketens		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.: 71440150 HBO B Bestuurskunde/Overheidsmanagement opleidingsrichting	Count		4	5	9
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		44,4%	55,6%	100,0%
71440160 HBO B Management, Economie en Recht	Count		35	46	81
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		43,2%	56,8%	100,0%
71440200 HBO B Logistiek en Economie	Count		8	16	24
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		33,3%	66,7%	100,0%
71440350 HBO B Facility Management	Count		12	18	30
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		40,0%	60,0%	100,0%
71440360 HBO B Hoger Hotelonderwijs	Count		18	17	35
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		51,4%	48,6%	100,0%
71440370 HBO B Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs	Count		6	11	17
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		35,3%	64,7%	100,0%
71440380 HBO B Vrijtijdsmanagement	Count		4	11	15
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		26,7%	73,3%	100,0%
71441090 HBO B International Business and Management Studies	Count		2	4	6
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		33,3%	66,7%	100,0%
71441110 HBO B Media en Entertainment Management	Count		4	3	7
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		57,1%	42,9%	100,0%
71441140 HBO B Integrale Veiligheid	Count		1	4	5
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		20,0%	80,0%	100,0%

			Vereist niveau: Ontwikkelen van een visie op veranderingen en trends in de externe omgeving en ontwikkelen van relaties, netwerken en ketens		Total
			1 laag	5 hoog	
Total	71441150 HBO B Vastgoed en Make-laardij	Count	1	14	15
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	6,7%	93,3%	100,0%
	71441250 HBO B Bouwmanagement en Vastgoed	Count	0	2	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
	71441310 HBO B Integrale Veiligheidskunde	Count	1	1	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	50,0%	100,0%
		Count	96	152	248
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	38,7%	61,3%	100,0%

Beleidsontwikkeling

Analyseren van beleidsvraagstukken, vertalen in beleidsdoelstellingen en –alternatieven en voorbereiden van besluitvorming

			Vereist niveau: Analyseren van beleidsvraagstukken, vertalen in beleidsdoelstellingen en –alternatieven en voorbereiden van besluitvorming		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.:	71440150 HBO B Bestuurskunde/Overheidsmanagement	Count	7	2	9
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	77,8%	22,2%	100,0%
	71440160 HBO B Management, Economie en Recht	Count	43	38	81
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	53,1%	46,9%	100,0%
	71440200 HBO B Logistiek en Economie	Count	17	7	24
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	70,8%	29,2%	100,0%
	71440350 HBO B Facility Management	Count	11	19	30
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	36,7%	63,3%	100,0%
	71440360 HBO B Hoger Hotelonderwijs	Count	16	19	35
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	45,7%	54,3%	100,0%
	71440370 HBO B Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs	Count	13	4	17
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	76,5%	23,5%	100,0%
	71440380 HBO B Vrijetijdsmanagement	Count	10	5	15
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	66,7%	33,3%	100,0%
	71441090 HBO B International Business and Management Studies	Count	2	5	7
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	28,6%	71,4%	100,0%
	71441110 HBO B Media en Entertain-	Count	5	2	7

			Vereist niveau: Analyseren van beleidsvraagstukken, vertalen in beleidsdoelstellingen en – alternatieven en voorbereiden van besluitvorming		Total
ment Management					
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		71,4%	28,6%	100,0%
71441140 HBO B Integrale Veiligheid	Count		1	4	5
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		20,0%	80,0%	100,0%
71441150 HBO B Vastgoed en Makelaardij	Count		6	9	15
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		40,0%	60,0%	100,0%
71441250 HBO B Bouwmanagement en Vastgoed	Count		0	2	2
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		,0%	100,0%	100,0%
71441310 HBO B Integrale Veiligheidskunde	Count		0	2	2
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		,0%	100,0%	100,0%
Total	Count		131	118	249
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		52,6%	47,4%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 5%-niveau.

Human resource management

Toepassen van human resource management in het licht van de strategie van de organisatie

			Vereist niveau: Toepassen van human resource management in het licht van de strategie van de organisatie		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.:	71440150 HBO B Bestuurs-	Count	7	2	9
opleidingsrichting	kunde/Overheidsmanagement	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	77,8%	22,2%	100,0%
	71440160 HBO B Management, Economie en Recht	Count	59	22	81
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	72,8%	27,2%	100,0%
	71440200 HBO B Logistiek en Economie	Count	18	6	24
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	75,0%	25,0%	100,0%
	71440350 HBO B Facility Management	Count	20	10	30
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	66,7%	33,3%	100,0%
	71440360 HBO B Hoger Hotel-onderwijs	Count	25	10	35
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	71,4%	28,6%	100,0%
	71440370 HBO B Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs	Count	12	5	17
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	70,6%	29,4%	100,0%
	71440380 HBO B Vrijtijdsmanagement	Count	6	8	14
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	42,9%	57,1%	100,0%
	71441090 HBO B International Business and Management Studies	Count	6	1	7
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	85,7%	14,3%	100,0%
	71441110 HBO B Media en Entertainment Management	Count	7	0	7
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	100,0%	,0%	100,0%
	71441140 HBO B Integrale Veiligheid	Count	5	0	5
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	100,0%	,0%	100,0%
	71441150 HBO B Vastgoed en Makelaardij	Count	10	5	15
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	66,7%	33,3%	100,0%
	71441250 HBO B Bouwmanagement en Vastgoed	Count	0	2	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
	71441310 HBO B Integrale Veiligheidskunde	Count	0	2	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
Total		Count	175	73	248
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	70,6%	29,4%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 5%-niveau.

Procesmanagement

Inrichten, beheersen en verbeteren van bedrijfs- of organisatieprocessen

			Vereist niveau: Inrichten, beheersen en verbeteren van bedrijfs- of organisatieprocessen		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71440150 HBO B Bestuurskun- de/Overheidsmanagement	Count	2	7	9
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	22,2%	77,8%	100,0%
	71440160 HBO B Management, Economie en Recht	Count	33	48	81
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	40,7%	59,3%	100,0%
	71440200 HBO B Logistiek en Economie	Count	5	18	23
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	21,7%	78,3%	100,0%
	71440350 HBO B Facility Management	Count	6	23	29
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	20,7%	79,3%	100,0%
	71440360 HBO B Hoger Hotelonderwijs	Count	14	21	35
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	40,0%	60,0%	100,0%
	71440370 HBO B Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs	Count	8	9	17
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	47,1%	52,9%	100,0%
	71440380 HBO B Vrijetijdsmanagement	Count	2	13	15
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	13,3%	86,7%	100,0%
	71441090 HBO B International Business and Management Studies	Count	2	5	7
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	28,6%	71,4%	100,0%
	71441110 HBO B Media en Entertainment Management	Count	4	3	7
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	57,1%	42,9%	100,0%
	71441140 HBO B Integrale Veiligheid	Count	1	4	5
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	20,0%	80,0%	100,0%
	71441150 HBO B Vastgoed en Makelaardij	Count	4	11	15
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	26,7%	73,3%	100,0%
	71441250 HBO B Bouwmanagement en Vastgoed	Count	0	2	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
	71441310 HBO B Integrale Veiligheidskunde	Count	0	2	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
Total		Count	81	166	247
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	32,8%	67,2%	100,0%

Analyseren financiële en juridische aspecten en interne omgeving

Analyseren van de financiële en juridische aspecten, interne processen en de bedrijfs- of organisatie-omgeving om samenhang en wisselwerking te versterken

			Vereist niveau: Analyseren van de financiële en juridische aspecten, interne processen en de bedrijfs- of organisatie omgeving om samenhang en wisselwerking te versterken		
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.:	71440150 HBO B Bestuurs-	Count	5	4	9
opleidings-richting	kunde/Overheidsmanagement	% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	55,6%	44,4%	100,0%
	71440160 HBO B Management, Economie en Recht	Count	38	42	80
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	47,5%	52,5%	100,0%
	71440200 HBO B Logistiek en Economie	Count	18	6	24
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	75,0%	25,0%	100,0%
	71440350 HBO B Facility Management	Count	19	11	30
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	63,3%	36,7%	100,0%
	71440360 HBO B Hoger Hotel-onderwijs	Count	24	11	35
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	68,6%	31,4%	100,0%
	71440370 HBO B Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs	Count	15	2	17
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	88,2%	11,8%	100,0%
	71440380 HBO B Vrijtijdsmanagement	Count	12	3	15
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	80,0%	20,0%	100,0%
	71441090 HBO B International Business and Management Studies	Count	4	3	7
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	57,1%	42,9%	100,0%
	71441110 HBO B Media en Entertainment Management	Count	5	2	7
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	71,4%	28,6%	100,0%
	71441140 HBO B Integrale Veiligheid	Count	1	4	5
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	20,0%	80,0%	100,0%
	71441150 HBO B Vastgoed en Makelaardij	Count	2	13	15
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	13,3%	86,7%	100,0%
	71441250 HBO B Bouwmanagement en Vastgoed	Count	0	2	2
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
	71441310 HBO B Integrale Veiligheidskunde	Count	1	1	2
		% within Adm. codenr.:			
		opleidingsrichting	50,0%	50,0%	100,0%

		Vereist niveau: Analyseren van de financiële en juridische aspecten, interne processen en de bedrijfs- of organisatie omgeving om samenhang en wisselwerking te versterken		
		1 laag	5 hoog	
Total	Count	144	104	248
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	58,1%	41,9%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 5%-niveau.

Verandermanagement

Ontwikkelen, implementeren en evalueren van een veranderingsproces

			Vereist niveau: Ontwikke- len, implementeren en evalueren van een ver- anderingsproces		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71440150 HBO B Bestuurs- kun- de/Overheidsmanagement	Count	6	3	9
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	66,7%	33,3%	100,0%
	71440160 HBO B Manage- ment, Economie en Recht	Count	38	43	81
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	46,9%	53,1%	100,0%
	71440200 HBO B Logistiek en Economie	Count	8	16	24
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	33,3%	66,7%	100,0%
	71440350 HBO B Facility Management	Count	9	21	30
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	30,0%	70,0%	100,0%
	71440360 HBO B Hoger Hotelonderwijs	Count	13	22	35
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	37,1%	62,9%	100,0%
	71440370 HBO B Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs	Count	9	8	17
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	52,9%	47,1%	100,0%
	71440380 HBO B Vrijetijds- management	Count	4	11	15
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	26,7%	73,3%	100,0%
	71441090 HBO B Internati- onal Business and Manage- ment Studies	Count	3	4	7
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	42,9%	57,1%	100,0%
	71441110 HBO B Media en Entertainment Management	Count	3	4	7
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	42,9%	57,1%	100,0%
	71441140 HBO B Integrale Veiligheid	Count	3	2	5
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	60,0%	40,0%	100,0%
	71441150 HBO B Vastgoed en Makelaardij	Count	9	6	15
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	60,0%	40,0%	100,0%
	71441250 HBO B Bouwma- nagement en Vastgoed	Count	0	2	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
	71441310 HBO B Integrale Veiligheidskunde	Count	0	2	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
Total		Count	105	144	249
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	42,2%	57,8%	100,0%

7.3.2 Voorbereiding door hbo (Business Administration)

Analyse externe omgeving

Ontwikkelen van een visie op veranderingen en trends in de externe omgeving en ontwikkelen van relaties, netwerken en ketens

			Voorbereiding door HBO: Ontwikkelen van een visie op veranderingen en trends in de externe omgeving en ontwikkelen van relaties, netwerken en ketens			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71241000 HBO Ad Functiegerichte BA in toerisme en recreatie	Count	1	0	1	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	,0%	50,0%	100,0%
	71440150 HBO B Bestuurskunde/Overheidsmanagement	Count	1	9	7	17
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	5,9%	52,9%	41,2%	100,0%
	71440160 HBO B Management, Economie en Recht	Count	19	102	79	200
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	9,5%	51,0%	39,5%	100,0%
	71440200 HBO B Logistiek en Economie	Count	3	18	15	36
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	8,3%	50,0%	41,7%	100,0%
	71440350 HBO B Facility Management	Count	8	28	21	57
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	14,0%	49,1%	36,8%	100,0%
	71440360 HBO B Hoger Hotelonderwijs	Count	3	27	43	73
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	4,1%	37,0%	58,9%	100,0%
	71440370 HBO B Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs	Count	4	24	23	51
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	7,8%	47,1%	45,1%	100,0%

			Voorbereiding door HBO: Ontwikkelen van een visie op veranderingen en trends in de externe omgeving en ontwikkelen van relaties, netwerken en ketens			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
71440380 HBO B Vrijetijdsmanagement	Count		8	42	29	79
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		10,1%	53,2%	36,7%	100,0%
71440510 HBO B Hoger Toeristisch Management	Count		3	3	1	7
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		42,9%	42,9%	14,3%	100,0%
71440560 HBO B Office management	Count		0	0	1	1
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		,0%	,0%	100,0%	100,0%
71441090 HBO B International Business and Management Studies	Count		3	9	7	19
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		15,8%	47,4%	36,8%	100,0%
71441110 HBO B Media en Entertainment Management	Count		3	11	7	21
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		14,3%	52,4%	33,3%	100,0%
71441140 HBO B Integrale Veiligheid	Count		2	1	3	6
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		33,3%	16,7%	50,0%	100,0%
71441150 HBO B Vastgoed en Makelaardij	Count		4	14	5	23
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		17,4%	60,9%	21,7%	100,0%
71441250 HBO B Bouwmanagement en Vastgoed	Count		0	0	2	2
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		,0%	,0%	100,0%	100,0%
71441310 HBO B Integrale Veiligheidskunde	Count		0	1	2	3

		Voorbereiding door HBO: Ontwikkelen van een visie op veranderingen en trends in de externe omgeving en ontwikkelen van relaties, netwerken en ketens			Total
		1 (volstrekt) onvoldoende	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Total	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	33,3%	66,7%	100,0%
	Count	62	289	246	597
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	10,4%	48,4%	41,2%	100,0%

Beleidsontwikkeling

Analyseren van beleidsvraagstukken, vertalen in beleidsdoelstellingen en –alternatieven en voorbereiden van besluitvorming

			Voorbereiding door HBO: Analyseren van beleidsvraagstukken, vertalen in beleidsdoelstellingen en –alternatieven en voorbereiden van besluitvorming			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71241000 HBO Ad	Count				
	Functiegerichte BA in toerisme en recreatie		1	0	1	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	,0%	50,0%	100,0%
	71440150 HBO B	Count				
	Bestuurskunde/Overheidsmanagement		1	9	7	17
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	5,9%	52,9%	41,2%	100,0%
	71440160 HBO B	Count				
	Management, Economie en Recht		47	106	46	199
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	23,6%	53,3%	23,1%	100,0%
	71440200 HBO B	Count				
	Logistiek en Economie		9	20	7	36
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	25,0%	55,6%	19,4%	100,0%
	71440350 HBO B	Count				
	Facility Management		16	29	12	57
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	28,1%	50,9%	21,1%	100,0%
	71440360 HBO B	Count				
	Hoger Hotelonderwijs		10	39	23	72
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	13,9%	54,2%	31,9%	100,0%
	71440370 HBO B	Count				
	Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs		17	24	10	51
		% within Adm. codenr.: oplei-	33,3%	47,1%	19,6%	100,0%

			Voorbereiding door HBO: Analyseren van beleidsvraagstukken, vertalen in beleidsdoelstellingen en –alternatieven en voorbereiden van besluitvorming			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
71440380 HBO B	dingsrichting	Count				
Vrijetijdsmanagement			20	52	8	80
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	Count	25,0%	65,0%	10,0%	100,0%
71440510 HBO B						
Hoger Toeristisch Management			4	3	0	7
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	Count	57,1%	42,9%	,0%	100,0%
71440560 HBO B						
Office management			0	1	0	1
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	Count	,0%	100,0%	,0%	100,0%
71441090 HBO B						
International Business and Management Studies			6	9	4	19
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	Count	31,6%	47,4%	21,1%	100,0%
71441110 HBO B						
Media en Entertainment Management			10	10	1	21
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	Count	47,6%	47,6%	4,8%	100,0%
71441140 HBO B						
Integrale Veiligheid			2	3	1	6
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	Count	33,3%	50,0%	16,7%	100,0%
71441150 HBO B						
Vastgoed en Make-laardij			7	11	5	23
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	Count	30,4%	47,8%	21,7%	100,0%
71441250 HBO B						
Bouwmanagement en Vastgoed			0	0	2	2

			Voorbereiding door HBO: Analyseren van beleidsvraagstukken, vertalen in beleidsdoelstellingen en –alternatieven en voorbereiden van besluitvorming			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Total	71441310 HBO B Integrale Veiligheidskunde	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	,0%	100,0%	100,0%
		Count	0	0	3	3
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	,0%	100,0%	100,0%
		Count	150	316	130	596
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	25,2%	53,0%	21,8%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 1%-niveau.

Human resource management

Toepassen van human resource management in het licht van de strategie van de organisatie

			Voorbereiding door HBO: Toepassen van human resource management in het licht van de strategie van de organisatie			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71241000 HBO	Count				
	Ad Functiegerichte BA in toerisme en recreatie		1	0	1	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	,0%	50,0%	100,0%
	71440150 HBO B	Count				
	Bestuurskunde/Overheidsmanagement		8	6	3	17
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	47,1%	35,3%	17,6%	100,0%
	71440160 HBO B	Count				
	Management, Economie en Recht		33	110	55	198
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	16,7%	55,6%	27,8%	100,0%
	71440200 HBO B	Count				
	Logistiek en Economie		12	18	6	36
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	33,3%	50,0%	16,7%	100,0%
	71440350 HBO B	Count				
	Facility Management		22	26	9	57
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	38,6%	45,6%	15,8%	100,0%
	71440360 HBO B	Count				
	Hoger Hotelonderwijs		13	31	29	73
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	17,8%	42,5%	39,7%	100,0%
	71440370 HBO B	Count				
	Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs		15	26	10	51
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	29,4%	51,0%	19,6%	100,0%

			Voorbereiding door HBO: Toepassen van human resource management in het licht van de strategie van de organisatie			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
71440380 HBO B	Count					
Vrijetijdsmanagement			21	47	11	79
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		26,6%	59,5%	13,9%	100,0%
71440510 HBO B	Count					
Hoger Toeristisch Management			3	4	0	7
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		42,9%	57,1%	,0%	100,0%
71440560 HBO B	Count					
Office management			0	1	0	1
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		,0%	100,0%	,0%	100,0%
71441090 HBO B	Count					
International Business and Management Studies			9	8	2	19
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		47,4%	42,1%	10,5%	100,0%
71441110 HBO B	Count					
Media en Entertainment Management			10	7	4	21
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		47,6%	33,3%	19,0%	100,0%
71441140 HBO B	Count					
Integrale Veiligheid			3	3	0	6
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		50,0%	50,0%	,0%	100,0%
71441150 HBO B	Count					
Vastgoed en Makelaardij			8	10	5	23
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		34,8%	43,5%	21,7%	100,0%

			Voorbereiding door HBO: Toepassen van human resource management in het licht van de strategie van de organisatie			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Total	71441250 HBO B	Count				
	Bouwmanagement en Vastgoed		0	0	2	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	,0%	100,0%	100,0%
	71441310 HBO B	Count	1	0	2	3
	Integrale Veiligheidskunde					
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	33,3%	,0%	66,7%	100,0%
Total			Count	Count	Count	Count
			159	297	139	595
			% within Adm. codenr.: opleidingsrichting			
			26,7%	49,9%	23,4%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 1%-niveau.

Procesmanagement

Inrichten, beheersen en verbeteren van bedrijfs- of organisatieprocessen

			Voorbereiding door HBO: Inrichten, beheersen en verbeteren van bedrijfs- of organisatieprocessen			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.: opleidings- richting	71241000 HBO Ad	Count				
	Functiegerichte					
	BA in toerisme en					
	recreatie		1	1	0	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
	71440150 HBO B	Count				
	Bestuurskun-					
	de/Overheidsman					
	agement		4	8	4	16
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	25,0%	50,0%	25,0%	100,0%
	71440160 HBO B	Count				
	Management,					
	Economie en					
	Recht		37	97	65	199
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	18,6%	48,7%	32,7%	100,0%
	71440200 HBO B	Count				
	Logistiek en Eco-					
	nomie		4	14	18	36
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	11,1%	38,9%	50,0%	100,0%
	71440350 HBO B	Count				
	Facility Manage-					
	ment		10	25	22	57
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	17,5%	43,9%	38,6%	100,0%
	71440360 HBO B	Count				
	Hoger Hotelon-					
	derwijs		4	36	33	73
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	5,5%	49,3%	45,2%	100,0%
	71440370 HBO B	Count				
	Hoger Toeristisch					
	en Recreatief					
	Onderwijs		9	31	10	50
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	18,0%	62,0%	20,0%	100,0%
	71440380 HBO B	Count				
			16	40	23	79

			Voorbereiding door HBO: Inrichten, beheersen en verbeteren van bedrijfs- of organisatieprocessen			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Vrijetijdsmanagement	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	Count	20,3%	50,6%	29,1%	100,0%
71440510 HBO B Hoger Toeristisch Management			2	4	1	7
71440560 HBO B Office management	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	Count	28,6%	57,1%	14,3%	100,0%
			0	0	1	1
71441090 HBO B International Business and Management Studies	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	Count	,0%	,0%	100,0%	100,0%
			7	10	2	19
71441110 HBO B Media en Entertainment Management	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	Count	36,8%	52,6%	10,5%	100,0%
			5	11	5	21
71441140 HBO B Integrale Veiligheid	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	Count	23,8%	52,4%	23,8%	100,0%
			2	1	3	6
71441150 HBO B Vastgoed en Makelaardij	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	Count	33,3%	16,7%	50,0%	100,0%
			8	10	5	23
71441250 HBO B Bouwmanagement en Vastgoed	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	Count	34,8%	43,5%	21,7%	100,0%
			0	0	2	2
	% within Adm. codenr.: oplei-		,0%	,0%	100,0%	100,0%

		Voorbereiding door HBO: Inrichten, beheersen en verbeteren van bedrijfs- of organisatieprocessen			Total
		1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Total	71441310 HBO B Integrale Veiligheidskunde	1	1	1	3
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	33,3%	33,3%	33,3%	100,0%
	Count	110	289	195	594
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	18,5%	48,7%	32,8%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 5%-niveau.

Analyseren financiële en juridische aspecten en interne omgeving

Analyseren van de financiële en juridische aspecten, interne processen en de bedrijfs- of organisatieomgeving

			Voorbereiding door HBO: Analyseren van de financiële en juridische aspecten, interne processen en de bedrijfs- of organisatieomgeving om samenhang en wisselwerking te versterken			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	
Adm. co-denr.: opleidingsrichting	71241000 HBO	Count				
	Ad Functiegericht BA in toerisme en recreatie		0	2	0	2
		% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	,0%	100,0%
	71440150 HBO B	Count				
	Bestuurskunde/Overheidsmanagement		5	9	3	17
		% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting	29,4%	52,9%	17,6%	100,0%
	71440160 HBO B	Count				
	Management, Economie en Recht		24	82	94	200
		% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting	12,0%	41,0%	47,0%	100,0%
	71440200 HBO B	Count				
	Logistiek en Economie		7	20	8	35
		% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting	20,0%	57,1%	22,9%	100,0%
	71440350 HBO B	Count				
	Facility Management		24	24	9	57
		% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting	42,1%	42,1%	15,8%	100,0%
	71440360 HBO B	Count				
	Hoger Hotelonderwijs		23	31	19	73
		% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting	31,5%	42,5%	26,0%	100,0%
	71440370 HBO B	Count				
	Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs		25	21	5	51

			Voorbereiding door HBO: Analyseren van de financiële en juridische aspecten, interne processen en de bedrijfs- of organisatieomgeving om samenhang en wisselwerking te versterken			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	
71440380 HBO B	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting	Count	49,0%	41,2%	9,8%	100,0%
Vrijetijdsmanagement			40	29	10	79
71440510 HBO B	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting	Count	50,6%	36,7%	12,7%	100,0%
Hoger Toeristisch Management			5	2	0	7
71440560 HBO B	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting	Count	71,4%	28,6%	,0%	100,0%
Office management			0	1	0	1
71441090 HBO B	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting	Count	,0%	100,0%	,0%	100,0%
International Business and Management Studies			8	9	2	19
71441110 HBO B	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting	Count	42,1%	47,4%	10,5%	100,0%
Media en Entertainment Management			9	9	3	21
71441140 HBO B	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting	Count	42,9%	42,9%	14,3%	100,0%
Integrale Veiligheid			4	0	2	6
71441150 HBO B	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting	Count	66,7%	,0%	33,3%	100,0%
Vastgoed en Makelaardij			9	5	8	22
	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting		40,9%	22,7%	36,4%	100,0%

		Voorbereiding door HBO: Analyseren van de financiële en juridische aspecten, interne processen en de bedrijfs- of organisatieomgeving om samenhang en wisselwerking te versterken			Total
		1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	
Total	71441250 HBO B Bouwmanagement en Vastgoed	0	0	2	2
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	,0%	100,0%	100,0%
	71441310 HBO B Integrale Veiligheidskunde	2	1	0	3
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	66,7%	33,3%	,0%	100,0%
	Count	185	245	165	595
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	31,1%	41,2%	27,7%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 1%-niveau.

Verandermanagement

Ontwikkelen, implementeren en evalueren van een veranderingsproces

			Voorbereiding door HBO: Ontwikkelen, implementeren en evalueren van een veranderingsproces			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71241000 HBO	Count				
	Ad Functiegericht BA in toerisme en recreatie		1	1	0	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
	71440150 HBO	Count				
	B Bestuurskunde/Overheidsmanagement		1	5	11	17
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	5,9%	29,4%	64,7%	100,0%
	71440160 HBO	Count				
	B Management, Economie en Recht		42	84	74	200
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	21,0%	42,0%	37,0%	100,0%
	71440200 HBO	Count				
	B Logistiek en Economie		5	19	12	36
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	13,9%	52,8%	33,3%	100,0%
	71440350 HBO	Count				
	B Facility Management		11	26	20	57
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	19,3%	45,6%	35,1%	100,0%
	71440360 HBO	Count				
	B Hoger Hotelonderwijs		13	30	30	73
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	17,8%	41,1%	41,1%	100,0%
	71440370 HBO	Count				
	B Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs		8	32	10	50
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	16,0%	64,0%	20,0%	100,0%

			Voorbereiding door HBO: Ontwikkelen, implementeren en evalueren van een veranderingsproces			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
71440380 HBO B Vrijtijdsmanagement	Count	ting	26	42	12	80
	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting		32,5%	52,5%	15,0%	100,0%
71440510 HBO B Hoger Toeristisch Management	Count		3	4	0	7
	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting		42,9%	57,1%	,0%	100,0%
71440560 HBO B Office management	Count		0	0	1	1
	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting		,0%	,0%	100,0%	100,0%
71441090 HBO B International Business and Management Studies	Count		8	7	4	19
	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting		42,1%	36,8%	21,1%	100,0%
71441110 HBO B Media en Entertainment Management	Count		8	9	4	21
	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting		38,1%	42,9%	19,0%	100,0%
71441140 HBO B Integrale Veiligheid	Count		3	2	1	6
	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting		50,0%	33,3%	16,7%	100,0%
71441150 HBO B Vastgoed en Makelaardij	Count		6	12	5	23
	% within Adm. co-denr.: opleidingsrichting		26,1%	52,2%	21,7%	100,0%
71441250 HBO	Count		0	0	2	2

			Vorbereiding door HBO: Ontwikkelen, implementeren en evalueren van een veranderingsproces			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Total	B Bouwmanagement en Vastgoed	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	,0%	100,0%	100,0%
	71441310 HBO B Integrale Veiligheidskunde	Count	2	0	1	3
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	66,7%	,0%	33,3%	100,0%
		Count	137	273	187	597
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	22,9%	45,7%	31,3%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 1%-niveau.

7.4 Communications

Opleidingen in de steekproef

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	71440290 HBO B Communicatie	175	61,8	61,8	61,8
	71440300 HBO B Communicatiesystemen	27	9,5	9,5	71,4
	71440310 HBO B Hogere Europese Beroepen Opleiding	26	9,2	9,2	80,6
	71440320 HBO B Journalistiek en Voorlichting	1	,4	,4	80,9
	71440330 HBO B Journalistiek	49	17,3	17,3	98,2
	71441020 HBO B Economisch-linguïstisch	5	1,8	1,8	100,0
	Total	283	100,0	100,0	

7.4.1 Vereist niveau (Communications)

Onderzoeken communicatieprocessen

Doen van onderzoek naar onderwerpen en/of communicatieprocessen [Onderzoeken]

			Vereist niveau: Doen van onderzoek naar onderwerpen en/of communicatieprocessen [Onderzoeken]		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71440290 HBO B Communicatie	Count	37	26	63
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	58,7%	41,3%	100,0%
	71440300 HBO B Communicatiesystemen	Count	8	2	10
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	80,0%	20,0%	100,0%
	71440310 HBO B Hogere Europese Beroepen Opleiding	Count	2	0	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	100,0%	,0%	100,0%
	71440330 HBO B Journalistiek	Count	12	3	15
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	80,0%	20,0%	100,0%
		Count	59	31	90
Total		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	65,6%	34,4%	100,0%

Analyseren communicatieprocessen

Analyseren van informatiebehoeften en communicatieprocessen in hun onderlinge samenhang en in de context van de internationale omgeving [Analyseren]

			Vereist niveau: Analyseren van informatiebehoeften en communicatieprocessen in hun onderlinge samenhang en in de context van de (internationale) omgeving [Analyseren]		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.: 71440290 HBO B Communicatie	Count		31	33	64
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		48,4%	51,6%	100,0%
71440300 HBO B Communicatiesystemen	Count		5	5	10
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		50,0%	50,0%	100,0%
71440310 HBO B Hogere Europese Beroepen Opleiding	Count		2	0	2
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		100,0%	,0%	100,0%
71440330 HBO B Journalistiek	Count		12	3	15
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		80,0%	20,0%	100,0%
Total	Count		50	41	91
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		54,9%	45,1%	100,0%

Formelen en geven van advies

Formuleren van of adviseren over de vorm en functies van een product, rekening houdend met (internationale) regels en conventies; doen hiervan in het Nederlands en/of in een of meer vreemde talen [Formuleren en Adviseren]

			Vereist niveau: Formuleren van of adviseren over de vorm en functies van een product, rekening houdend met (internationale) regels en conventies; doen hiervan in het Nederlands		
			1 laag	5 hoog	Total
Adm. codenr.: 71440290 HBO B Communicatie	Count	% within Adm. codenr.: opleidingen	22	42	64
			34,4%	65,6%	100,0%
71440300 HBO B Communicatiesystemen	Count	% within Adm. codenr.: opleidingen	4	6	10
			40,0%	60,0%	100,0%
71440310 HBO B Hogere Europese Beroepen Opleiding	Count	% within Adm. codenr.: opleidingen	2	0	2
			100,0%	,0%	100,0%
71440330 HBO B Journalistiek	Count	% within Adm. codenr.: opleidingen	10	5	15
			66,7%	33,3%	100,0%
Total	Count	% within Adm. codenr.: opleidingen	38	53	91
			41,8%	58,2%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 5% niveau.

Ontwikkelen van producten en processen

Ontwikkelen van een doelgroepgericht communicatie- en informatieproces of -product op basis van een strategisch beleidskader en/of andere gestelde kaders voor kwaliteit, doorlooptijd en budget, alsmede rekening houden met van toepassing zijnde(internationale) regels en conventies. [Ontwikkelen]

				Vereist niveau: Ontwikkelen van een doelgroepgericht communicatie- en informatieproces of -product op basis van een strategisch beleidskader en/of andere gestelde kaders		Total
				1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.: 71440290 HBO B Communicatie	Count			29	35	64
opleidingsrichting	% within					
	Adm. codenr.: 71440300 HBO B Communicatiesystemen	Count		45,3%	54,7%	100,0%
	% within					
	Adm. codenr.: 71440310 HBO B Hogere Europese Beroepen Opleiding	Count		30,0%	70,0%	100,0%
	% within					
	Adm. codenr.: 71440330 HBO B Journalistiek	Count		100,0%	,0%	100,0%
	% within					
	Adm. codenr.: 71440330 HBO B Journalistiek	Count		66,7%	33,3%	100,0%
	% within					
Total	Count			44	47	91
	% within					
	Adm. codenr.: 71440330 HBO B Journalistiek	Count		48,4%	51,6%	100,0%
	% within					

Realiseren van producten en processen

Presenteren of op andere wijze onderwerpen aan een kritische toets door anderen van een communicatie/informatie product en/of communicatie/informatie processen [Realiseren]

				Vereist niveau: Presenteren of op andere wijze onderwerpen aan een kritische toets door anderen van een communicatie/informatie product en/of communicatie/informatie		Total
				1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.: 71440290 HBO B Communicatie	Count			21	43	64
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting			32,8%	67,2%	100,0%
71440300 HBO B Communicatiesystemen	Count			4	6	10
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting			40,0%	60,0%	100,0%
71440310 HBO B Hogere Europese Beroepen Opleiding	Count			2	0	2
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting			100,0%	,0%	100,0%
71440330 HBO B Journalistiek	Count			8	7	15
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting			53,3%	46,7%	100,0%
Total	Count			35	56	91
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting			38,5%	61,5%	100,0%

Evaluëren van producten/processen

Evaluëren van communicatie/informatie producten en/of communicatie/informatie processen en voorstellen doen voor verbetering [Evaluëren]

				Vereist niveau: Evaluëren van communicatie/informatie producten en/of communicatie/informatie processen en voorstellen doen voor verbetering [Evaluëren]		Total
				1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.: 71440290 HBO B Communicatie	Count			30	34	64
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting			46,9%	53,1%	100,0%
71440300 HBO B Communicatiesystemen	Count			4	6	10
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting			40,0%	60,0%	100,0%
71440310 HBO B Hogere Europese Beroepen Opleiding	Count			2	0	2
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting			100,0%	,0%	100,0%
71440330 HBO B Journalistiek	Count			10	5	15
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting			66,7%	33,3%	100,0%
Total	Count			46	45	91
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting			50,5%	49,5%	100,0%

Communiceren in interculturele context

Vereist niveau: Communiceren in het Nederlands en/of in een of meer vreemde talen en toepassen van deze talen in een interculturele context in het kader van de andere domeincompetenties

			Vereist niveau: Communiceren in het Nederlands en/of in een of meer vreemde talen en toepassen van deze talen in een interculturele context in het kader van de andere		
			1 laag	5 hoog	Total
Adm. codenr.: 71440290 HBO B Communicatie	Count		43	21	64
	% within				
Adm. codenr.: opleidingsrichting			67,2%	32,8%	100,0%
71440300 HBO B Communicatiesystemen	Count		8	2	10
	% within				
Adm. codenr.: opleidingsrichting			80,0%	20,0%	100,0%
71440310 HBO B Hogere Europese Beroepen Opleiding	Count		0	2	2
	% within				
Adm. codenr.: opleidingsrichting			,0%	100,0%	100,0%
71440330 HBO B Journalistiek	Count		7	8	15
	% within				
Adm. codenr.: opleidingsrichting			46,7%	53,3%	100,0%
Total	Count		58	33	91
	% within				
Adm. codenr.: opleidingsrichting			63,7%	36,3%	100,0%

7.4.2 Voorbereiding door hbo (Communications)

Onderzoeken communicatieprocessen

Doen van onderzoek naar onderwerpen en/of communicatieprocessen [Onderzoeken]

				Voorbereiding door HBO: Doen van onderzoek naar onderwerpen en/of communicatieprocessen [Onderzoeken]			Total
				1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.:	71440290 HBO B	Count					
opleidings-richting	Communicatie			19	74	42	135
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		14,1%	54,8%	31,1%	100,0%
	71440300 HBO B	Count					
	Communicatiesystemen			3	10	5	18
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		16,7%	55,6%	27,8%	100,0%
	71440310 HBO B	Count					
	Hogere Europese Beroepen Opleiding			6	10	4	20
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		30,0%	50,0%	20,0%	100,0%
	71440320 HBO B	Count					
	Journalistiek en Voorlichting			0	1	0	1
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		,0%	100,0%	,0%	100,0%
	71440330 HBO B	Count					
	Journalistiek			15	18	3	36
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		41,7%	50,0%	8,3%	100,0%
	71441020 HBO B	Count					
	Economisch-linguïstisch			1	2	1	4
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		25,0%	50,0%	25,0%	100,0%
Total		Count		44	115	55	214
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		20,6%	53,7%	25,7%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 5%-niveau.

Analyseren communicatieprocessen

Analyseren van informatiebehoeften en communicatieprocessen in hun onderlinge samenhang en in de context van de internationale omgeving [Analyseren]

			Voorbereiding door HBO: Analyseren van informatiebehoeften en communicatieprocessen in hun onderlinge samenhang en in de context van de (internationale) omgeving [Analyseren]			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71440290 HBO B Communicatie	Count	16	73	46	135
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	11,9%	54,1%	34,1%	100,0%
	71440300 HBO B Communicatiesystemen	Count	3	7	7	17
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	17,6%	41,2%	41,2%	100,0%
	71440310 HBO B Hogere Europese Beroepen Opleiding	Count	5	11	4	20
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	25,0%	55,0%	20,0%	100,0%
	71440320 HBO B Journalistiek en Voorlichting	Count	0	1	0	1
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	,0%	100,0%
	71440330 HBO B Journalistiek	Count	17	13	6	36
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	47,2%	36,1%	16,7%	100,0%
	71441020 HBO B Economisch-linguïstisch	Count	1	2	1	4
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	25,0%	50,0%	25,0%	100,0%
Total			42	107	64	213
			19,7%	50,2%	30,0%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 1%-niveau.

Formelen en geven van advies

Formuleren van of adviseren over de vorm en functies van een product, rekening houdend met (internationale) regels en conventies; doen hiervan in het Nederlands en/of in een of meer vreemde talen [Formuleren en Adviseren]

			Voorbereiding door HBO: Formuleren van of adviseren over de vorm en functies van een product, rekening houdend met (internationale) regels en conventies; doen hiervan in het Nederlands			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.: 71440290 HBO	Count					
opleidingsrichting B Communicatie			17	69	49	135
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		12,6%	51,1%	36,3%	100,0%
71440300 HBO	Count					
B Communicatiesystemen			3	5	10	18
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		16,7%	27,8%	55,6%	100,0%
71440310 HBO	Count					
B Hogere Europese Beroepen Opleiding			9	4	7	20
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		45,0%	20,0%	35,0%	100,0%
71440320 HBO	Count					
B Journalistiek en Voorlichting			1	0	0	1
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		100,0%	,0%	,0%	100,0%
71440330 HBO	Count					
B Journalistiek			12	20	4	36
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		33,3%	55,6%	11,1%	100,0%
71441020 HBO	Count					
B Economisch-linguïstisch			0	3	1	4
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		,0%	75,0%	25,0%	100,0%
Total	Count		42	101	71	214
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		19,6%	47,2%	33,2%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 1%-niveau.

Ontwikkelen van producten en processen

Ontwikkelen van een doelgroepgericht communicatie- en informatieproces of -product op basis van een strategisch beleidskader en/of andere gestelde kaders voor kwaliteit, doorlooptijd en budget, alsmede rekening houden met van toepassing zijnde(internationale) regels en conventies. [Ontwikkelen]

			Voorbereiding door HBO: Ontwikkelen van een doelgroepgericht communicatie- en informatieproces of -product op basis van een strategisch beleidskader en/of andere gestelde kaders			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71440290 HBO B Communicatie	Count	27	69	38	134
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	20,1%	51,5%	28,4%	100,0%
	71440300 HBO B Communicatiesystemen	Count	6	5	7	18
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	33,3%	27,8%	38,9%	100,0%
	71440310 HBO B Hogere Europese Beroepen Opleiding	Count	10	9	1	20
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	45,0%	5,0%	100,0%
	71440320 HBO B Journalistiek en Voorlichting	Count	1	0	0	1
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	100,0%	,0%	,0%	100,0%
	71440330 HBO B Journalistiek	Count	13	18	5	36
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	36,1%	50,0%	13,9%	100,0%
	71441020 HBO B Economisch-linguïstisch	Count	2	2	0	4
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
	Total	Count	59	103	51	213
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	27,7%	48,4%	23,9%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 5%-niveau.

Realiseren van producten en processen

Presenteren of op andere wijze onderwerpen aan een kritische toets door anderen van een communicatie/informatie product en/of communicatie/informatie processen [Realiseren]

			Voorbereiding door HBO: Presenteren of op andere wijze onderwerpen aan een kritische toets door anderen van een communicatie/informatie product en/of communicatie/informatie			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.: 71440290 HBO opleidingsrichting B Communicatie	Count		25	67	40	132
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		18,9%	50,8%	30,3%	100,0%
71440300 HBO B Communicatiesystemen	Count		2	9	6	17
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		11,8%	52,9%	35,3%	100,0%
71440310 HBO B Hogere Europese Beroepen Opleiding	Count		8	10	2	20
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		40,0%	50,0%	10,0%	100,0%
71440320 HBO B Journalistiek en Voorlichting	Count		0	1	0	1
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		,0%	100,0%	,0%	100,0%
71440330 HBO B Journalistiek	Count		10	20	6	36
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		27,8%	55,6%	16,7%	100,0%
71441020 HBO B Economisch-linguïstisch	Count		1	3	0	4
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		25,0%	75,0%	,0%	100,0%
Total	Count		46	110	54	210
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		21,9%	52,4%	25,7%	100,0%

Evalueren van producten/processen

Evalueren van communicatie/informatie producten en/of communicatie/informatie processen en voorstellen doen voor verbetering [Evalueren]

			Voorbereiding door HBO: Evalueren van communicatie/informatie producten en/of communicatie/informatie processen en voorstellen doen voor verbetering [Evalueren]			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71440290 HBO B Communicatie	Count	17	80	38	135
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	12,6%	59,3%	28,1%	100,0%
	71440300 HBO B Communicatiesystemen	Count	3	8	7	18
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	16,7%	44,4%	38,9%	100,0%
	71440310 HBO B Hogere Europese Beroepen Opleiding	Count	7	10	3	20
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	35,0%	50,0%	15,0%	100,0%
	71440320 HBO B Journalistiek en Voorlichting	Count	0	1	0	1
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	,0%	100,0%
	71440330 HBO B Journalistiek	Count	9	17	10	36
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	25,0%	47,2%	27,8%	100,0%
	71441020 HBO B Economisch-linguïstisch	Count	0	3	1	4
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	75,0%	25,0%	100,0%
Total		Count	36	119	59	214
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	16,8%	55,6%	27,6%	100,0%

Communiceren in interculturele context

Vereist niveau: Communiceren in het Nederlands en/of in een of meer vreemde talen en toepassen van deze talen in een interculturele context in het kader van de andere domeincompetenties

			Voorbereiding door HBO: Communiceren in het Nederlands en/of in een of meer vreemde talen en toepassen van deze talen in een interculturele context in het kader van de andere			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.: 71440290 HBO B	Communicatie	Count	44	67	23	134
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	32,8%	50,0%	17,2%	100,0%
71440300 HBO B	Communicatiesystemen	Count	9	7	1	17
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	52,9%	41,2%	5,9%	100,0%
71440310 HBO B	Hogere Europese Beroepen Opleiding	Count	0	5	15	20
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	25,0%	75,0%	100,0%
71440320 HBO B	Journalistiek en Voorlichting	Count	1	0	0	1
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	100,0%	,0%	,0%	100,0%
71440330 HBO B	Journalistiek	Count	10	18	8	36
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	27,8%	50,0%	22,2%	100,0%
71441020 HBO B	Economisch-linguïstisch	Count	0	0	4	4
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Total		Count	64	97	51	212
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	30,2%	45,8%	24,1%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 1%-niveau.

7.5 Law

Opleidingen in de steekproef

			Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	71441160	HBO B Juridische opleiding	10	100,0	100,0	100,0

Vanwege het kleine aantal in de steekproef worden in deze paragraaf geen nadere cijfers voor het domein Law gepresenteerd.

7.6 Information and Communication Technology

Opleidingen in de steekproef

			Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	71144000	HBO Kort Bedrijfskundige informatica	2	2,9	2,9	2,9
	71440140	HBO B Bedrijfskundige Informatica	60	87,0	87,0	89,9
	71440270	HBO B Informatiedienstverlening en -management	7	10,1	10,1	100,0
	Total		69	100,0	100,0	

7.6.1 Vereist niveau (Information and Communication Technology)

Analyseren van processen, producten en informatiestromen

Voert een analyse uit van processen, producten en informatiestromen in hun onderlinge samenhang en de context van de omgeving. Stelt functionele specificaties op

			Vereist niveau: Voert een analyse uit van processen, producten en informatiestromen in hun onderlinge samenhang en de context van de omgeving;		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71144000 HBO Kort	Count	1	0	1
	Bedrijfskundige informatica	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	100,0%	,0%	100,0%
	71440140 HBO B	Count	3	23	26
	Bedrijfskundige Informatica	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	11,5%	88,5%	100,0%
	71440270 HBO B	Count	2	2	4
Total	Informatiedienstverlening en -management	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	50,0%	100,0%
		Count	6	25	31
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	19,4%	80,6%	100,0%

Verschillen tussen opleidingen significant op 5%-niveau.

Adviseren m.b.t. processen, informatiestromen of ict-systemen

Formuleert op basis van een analyse en in overleg met stakeholders een onderbouwd advies voor de herinrichting van processen en/of informatiestromen en voor een nieuw te ontwikkelen of aan te schaffen ict-systeem. Betreft hierin financiële aspecten, tijdsaspecten, de organisatie(verandering), haalbaarheid en risico's en mogelijkheden voor outsourcing

			Vereist niveau: Formuleert op basis van een analyse en in overleg met stakeholders een onderbouwd advies voor de herinrichting van processen en/of informatiestromen		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71144000 HBO	Count			
	Kort Bedrijfskundige informatica		0	1	1
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	100,0%
	71440140 HBO	Count			
	B Bedrijfskundige Informatica		4	22	26
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	15,4%	84,6%	100,0%
	71440270 HBO	Count			
	B Informatiedienstverlening en -management		2	2	4
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	50,0%	100,0%
	Total	Count	6	25	31
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	19,4%	80,6%	100,0%

Ontwerpen van ict-systemen

Ontwerpt een ict-systeem op basis van een architectuurbeschrijving en specificaties, in samenhang met een analyse en binnen de gestelde kaders voor kwaliteit, testen, beveiliging, doorlooptijd, budget en exploitatie en beheer

			Vereist niveau: Ontwerpt een ict-systeem op basis van een architectuurbeschrijving en specificaties, in samenhang met een analyse en binnen de gestelde kaders voor kwaliteit,		Total
			1 laag	5 hoog	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71144000 HBO Kort Bedrijfskundige informatica	Count	1	0	1
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	100,0%	,0%	100,0%
	71440140 HBO B Bedrijfskundige Informatica	Count	16	10	26
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	61,5%	38,5%	100,0%
	71440270 HBO B Informatiedienstverlening en -management	Count	3	1	4
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	75,0%	25,0%	100,0%
Total			20	11	31
			64,5%	35,5%	100,0%

Realiseren van ict-systemen

Bouwt en implementeert een ict-systeem op basis van een functioneel en technisch ontwerp en binnen de gestelde kaders voor kwaliteit, testen, beveiliging, doorlooptijd, budget en exploitatie en beheer

			Vereist niveau: Bouwt en implementeert een ict-systeem op basis van een functioneel en technisch ontwerp en binnen de gestelde kaders voor kwaliteit, testen, beveiliging,		
			1 laag	5 hoog	Total
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71144000 HBO Kort Bedrijfskundige informatica	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	0 0,0%	1 100,0%	1 100,0%
	71440140 HBO B Bedrijfskundige Informatica	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	19 73,1%	7 26,9%	26 100,0%
	71440270 HBO B Informatiedienstverlening en -management	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	3 75,0%	1 25,0%	4 100,0%
	Total	Count % within Adm. codenr.: opleidingsrichting	22 71,0%	9 29,0%	31 100,0%

Beheren van ict-systemen

Geeft vorm aan de exploitatie en het beheer van ict-systemen. Zorgt voor invoeren, testen, integreren en inbedrijfstelling van een nieuw(e release van een) ict-systeem. Verleent diensten die zijn overeengekomen (in een Service Level Agreement) binnen de gestelde kaders voor kwaliteit en financiën. Zorgt in samenhang met ontwerp en bouw voor het onderhoud van ict-systemen

			Vereist niveau: Geeft vorm aan de exploitatie en het beheer van ict-systemen; Zorgt voor invoeren, testen, integreren en inbedrijfstelling van een nieuw(e release van een) ict-systeem;		
			1 laag	5 hoog	Total
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71144000 HBO Kort	Count	1	0	1
	Bedrijfskundige informatica	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	100,0%	,0%	100,0%
	71440140 HBO B	Count	17	9	26
	Bedrijfskundige Informatica	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	65,4%	34,6%	100,0%
	71440270 HBO B	Count	2	2	4
	Informatiedienstverlening en -management	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	50,0%	100,0%
Total			20	11	31
			64,5%	35,5%	100,0%

7.6.2 Voorbereiding door hbo (Information and Communication Technology)

Analyseren van processen, producten en informatiestromen

Voert een analyse uit van processen, producten en informatiestromen in hun onderlinge samenhang en de context van de omgeving. Stelt functionele specificaties op

			Voorbereiding door HBO: Voert een analyse uit van processen, producten en informatiestromen in hun onderlinge samenhang en de context van de omgeving;			Total
			1 (volstrekt onvoldoende	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71144000 HBO Kort Bedrijfskundige informatica	Count	0	2	0	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	,0%	100,0%	,0%	100,0%
	71440140 HBO B Bedrijfskundige Informatica	Count	4	10	29	43
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	9,3%	23,3%	67,4%	100,0%
	71440270 HBO B Informatiedienstverlening en -management	Count	1	1	5	7
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	14,3%	14,3%	71,4%	100,0%
Total			5	13	34	52
			9,6%	25,0%	65,4%	100,0%

Formuleert op basis van een analyse en in overleg met stakeholders een onderbouwd advies voor de herinrichting van processen en/of informatiestromen en voor een nieuw te ontwikkelen of aan te schaffen ict-systeem. Betreft hierin financiële aspecten, tijdsaspecten, de organisatie(verandering), haalbaarheid en risico's en mogelijkheden voor outsourcing

			Voorbereiding door HBO: Formuleert op basis van een analyse en in overleg met stakeholders een onderbouwd advies voor de herinrichting van processen en/of informatiestromen			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer)goed	
Adm. co- denr.: oplei- dingsrichting	71144000 HBO Kort Bedrijfs- kundige infor- matica	Count	1	0	1	2
		% within Adm. codenr.: oplei- dingsrichting	50,0%	,0%	50,0%	100,0%
	71440140 HBO B Bedrijfskundi- ge Informatica	Count	4	14	26	44
		% within Adm. codenr.: oplei- dingsrichting	9,1%	31,8%	59,1%	100,0%
Total	71440270 HBO B Informatie- dienstverlening en - management	Count	1	1	5	7
		% within Adm. codenr.: oplei- dingsrichting	14,3%	14,3%	71,4%	100,0%
		Count	6	15	32	53
		% within Adm. codenr.: oplei- dingsrichting	11,3%	28,3%	60,4%	100,0%

Ontwerpen van ict-systemen

Ontwerpt een ict-systeem op basis van een architectuurbeschrijving en specificaties, in samenhang met een analyse en binnen de gestelde kaders voor kwaliteit, testen, beveiliging, doorlooptijd, budget en exploitatie en beheer

			Vorbereiding door HBO: Ontwerpt een ict-systeem op basis van een architectuurbeschrijving en specificaties, in samenhang met een analyse en binnen de gestelde kaders			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71144000 HBO Kort Bedrijfskundige informatica	Count	1	1	0	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
	71440140 HBO B Bedrijfskundige Informatica	Count	11	18	15	44
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	25,0%	40,9%	34,1%	100,0%
	71440270 HBO B Informatiedienstverlening en -management	Count	4	3	0	7
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	57,1%	42,9%	,0%	100,0%
Total			16	22	15	53
			30,2%	41,5%	28,3%	100,0%

Realiseren van ict-systemen

Bouwt en implementeert een ict-systeem op basis van een functioneel en technisch ontwerp en binnen de gestelde kaders voor kwaliteit, testen, beveiliging, doorlooptijd, budget en exploitatie en beheer

			Voorbereiding door HBO: Bouwt en implementeert een ict-systeem op basis van een functioneel en technisch ontwerp en binnen de gestelde kaders voor kwaliteit, testen, beveiliging,			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.: opleidingsrichting	71144000 HBO Kort Bedrijfskundige informatica	Count	1	1	0	2
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
	71440140 HBO B Bedrijfskundige Informatica	Count	18	20	6	44
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	40,9%	45,5%	13,6%	100,0%
	71440270 HBO B Informatiedienstverlening en -management	Count	4	3	0	7
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	57,1%	42,9%	,0%	100,0%
Total		Count	23	24	6	53
		% within Adm. codenr.: opleidingsrichting	43,4%	45,3%	11,3%	100,0%

Beheren van ict-systemen

Geeft vorm aan de exploitatie en het beheer van ict-systemen. Zorgt voor invoeren, testen, integreren en inbedrijfstelling van een nieuw(e release van een) ict-systeem. Verleent diensten die zijn overeengekomen (in een Service Level Agreement) binnen de gestelde kaders voor kwaliteit en financiën. Zorgt in samenhang met ontwerp en bouw voor het onderhoud van ict-systemen

			Voorbereiding door HBO: Geeft vorm aan de exploitatie en het beheer van ict-systemen;			Total
			1 (volstrekt onvoldoende)	3 voldoende	5 (zeer) goed	
Adm. codenr.: 71144000 HBO	Count					
opleidingsrichting Kort Bedrijfskundige informatica			1	1	0	2
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		50,0%	50,0%	,0%	100,0%
71440140 HBO B	Count					
Bedrijfskundige Informatica			19	22	3	44
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		43,2%	50,0%	6,8%	100,0%
71440270 HBO B	Count					
Informatiedienstverlening en -management			3	3	1	7
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		42,9%	42,9%	14,3%	100,0%
Total	Count		23	26	4	53
	% within Adm. codenr.: opleidingsrichting		43,4%	49,1%	7,5%	100,0%